

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ROLE VEŘEJNÉ SPRÁVY V PREVENCI
SEKUNDÁRNÍ DROGOVÉ KRIMINALITY NA
UZEMÍ MĚSTA PŘÍBRAM**

Autor práce: Tereza Vopičková

Studijní program: Veřejná správa

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

Katedra: Katedra managementu veřejné správy

2025

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Tereza Vopičková, DiS.

Studijní program: Veřejná správa

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Role veřejné správy v prevenci sekundární drogové kriminality na území města Příbram

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: The Role of Public Administration in the Prevention of Secondary Drug Crime in the Territory of the City of Příbram

Katedra: Katedra managementu veřejné správy

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

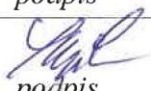
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): prosinec 2024

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je posoudit roli veřejné správy v prevenci sekundární drogové kriminality na území města Příbram a zhodnotit účinnost současných preventivních opatření. Vedlejším cílem bude navrhnout možnosti zefektivnění činnosti veřejné správy ve městě Příbrami v oblasti preventivních aktivit cílených na sekundární drogovou kriminalitu.

Student: Tereza Vopičková, DiS.	8.1.25 datum	Vgfi podpis
Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.	11.1.2025 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	17.1.2025 datum	J. Dušek podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	17.1.2025 datum	 podpis
Rector: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	17.1.2025 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milanovi Kocíkovi, MBA, LL.M. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

VOPIČKOVÁ, T. *Role veřejné správy v prevenci sekundární drogové kriminality na území města Příbram: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 74 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr Milan Kocík, MBA, LL.M.

Klíčová slova: drogy, harm reduction, kriminalita, prevence, závislost

Bakalářská práce se zabývá rolí veřejné správy v prevenci sekundární drogové kriminality ve městě Příbram. Je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Hlavním cílem je analyzovat zapojení veřejné správy do této oblasti a zhodnotit účinnost stávajících preventivních opatření. Vedlejším cílem je navrhnout možnosti, jak zefektivnit činnost veřejné správy v rámci preventivních aktivit zaměřených na sekundární drogovou kriminalitu. Teoretická část vymezuje klíčové pojmy spojené s drogovou závislostí, kriminalitou a systémem prevence v České republice. Praktická část se věnuje analýze současných preventivních strategií, projektů a spolupráce mezi institucemi v Příbrami. Součástí výzkumu je kvalitativní analýza založená na polostrukturovaných rozhovorech s odborníky. Práce identifikuje silné a slabé stránky dosavadních přístupů a formuluje návrhy na jejich zlepšení.

ABSTRACT

VOPIČKOVÁ, T. *The Role of Public Administration in the Prevention of Secondary Drug Crime in the Territory of the City of Příbram: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2025. 74 pgs. Supervisor: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

Key words: Addiction, crime, drug, harm reduction, prevention

The bachelor thesis deals with the role of public administration in the prevention of secondary drug-related crime in the city of Příbram. The work is divided into a theoretical and a practical part. The main objective is to analyze the involvement of public administration in this area and to assess the effectiveness of existing preventive measures. A secondary objective is to propose ways to improve the efficiency of public administration in implementing preventive activities targeting secondary drug-related crime. The theoretical part defines key concepts related to drug addiction, criminality, and the crime prevention system in the Czech Republic. The practical part analyzes current prevention strategies, projects, and institutional cooperation in Příbram. The research includes a qualitative analysis based on structured interviews with experts. The thesis identifies the strengths and weaknesses of existing approaches and offers suggestions for their improvement.

Obsah

Úvod.....	10
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Vymezení základních pojmů.....	12
2.1 Veřejná správa.....	12
2.2 Kriminalita	12
2.2.1 Členění kriminality a její druhy	12
2.3 Drogová kriminalita	13
2.3.1 Primární drogová kriminalita	13
2.3.2 Sekundární drogová kriminalita	14
2.4 Prevence kriminality	14
2.5 Harm reduction.....	15
2.6 Recidiva.....	15
3 Drogová problematika.....	16
3.1 Typologie drog a jejich rozdělení	16
3.1.1 Dělení drog.....	17
3.1.2 Charakteristika drog podle účinku na CNS.....	18
3.2 Drogová závislost.....	22
3.2.1 Vznik drogové závislosti.....	23
3.2.2 Psychická a fyzická závislost.....	24
3.3 Vliv užívání drog na kriminalitu	24
3.4 Protidrogová politika a legislativní rámec v ČR	25
4 Sekundární drogová kriminalita	29
4.1 Charakteristika a formy sekundární drogové kriminality	29
4.2 Nejčastější trestné činy spojené s užíváním drog.....	30
4.3 Prevence sekundární drogové kriminality.....	33
4.3.1 Prevence kriminality z hlediska obsahu.....	33
4.3.2 Prevence kriminality dle adresátů	34

4.3.3	Organizace prevence kriminality v ČR.....	36
4.3.4	Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2022-2027	37
5	Role veřejné správy v prevenci drogové kriminality	38
5.1	Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027	38
5.1.1	Hlavní principy strategie	38
5.2	Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2022 - 2027	40
5.2.1	Priority strategie	40
5.3	Spolupráce veřejné správy s Policií ČR, obecní policií, školami a neziskovými organizacemi	41
5.4	Význam harm reduction přístupu.....	44
6	Preventivní opatření veřejné správy města Příbram – praktická část	46
6.1	Charakteristika města Příbram socio-demografické údaje.....	46
6.2	Současná preventivní strategie města.....	48
6.2.1	Koncepce prevence kriminality na období 2024–2026.....	48
6.2.2	Program prevence kriminality města Příbram na rok 2025	48
6.3	Přehled klíčových aktérů a institucí	50
6.4	Analýza konkrétních preventivních projektů a programů.....	53
6.5	Vyhodnocení účinnosti stávajících opatření	56
6.6	Metodologie kvalitativního šetření	59
6.6.1	Výběr respondentů	59
6.6.2	Průběh sběru dat.....	59
6.6.3	Metoda analýzy	59
6.6.4	Etické aspekty	60
6.7	Analýza rozhovorů.....	60
6.7.1	Téma 1: Charakteristika drogové kriminality v Příbrami	60
6.7.2	Téma 2: Úloha preventivních složek a jejich nástroje	61
6.7.3	Téma 3: Spolupráce mezi institucemi	61

6.7.4	Téma 4: Postoj k přístupu harm reduction	61
6.8	Doporučené možnosti pro zlepšení efektivity	62
	Závěr	65
	Seznam použitých zdrojů	67
	Seznam zkratek	72
	Seznam příloh.....	73
	Přílohy	74

Úvod

Drogová kriminalita představuje závažný společenský problém, který ovlivňuje nejen jednotlivce, ale i širší sociální prostředí a veřejný pořádek. Jednou z jejích forem je takzvaná sekundární drogová kriminalita, která zahrnuje trestné činy spojené nepřímo s užíváním návykových látek, například krádeže nebo jiné majetkové delikty páchané za účelem získání prostředků na drogy. Tento typ kriminality představuje výraznou zátěž pro bezpečnostní složky, veřejnou správu i systém sociální podpory.

V současnosti je prevence drogové kriminality vnímána jako jeden z klíčových nástrojů pro omezení rizik, která s touto formou kriminality souvisejí. Zásadní úlohu v tomto procesu hraje veřejná správa, která má kompetence i prostředky k realizaci preventivních opatření na místní úrovni. Významným prvkem je spolupráce mezi státními institucemi, samosprávou, neziskovým sektorem a odbornou veřejností. V České republice existuje rámec strategických dokumentů na národní i krajské úrovni, avšak jejich efektivní uplatnění v konkrétním místním kontextu často závisí na aktivitě jednotlivých měst a obcí.

Volba tématu této bakalářské práce vychází ze snahy přiblížit a analyzovat, jakým způsobem se prevence sekundární drogové kriminality realizuje ve městě Příbram. Město Příbram se s touto formou kriminality dlouhodobě potýká, a proto aktivně rozvíjí preventivní opatření a spolupracuje s místními organizacemi. Práce se proto zaměřuje na hodnocení aktuálních opatření, jejich účinnosti a na hledání možností, jak činnost veřejné správy v této oblasti dále posílit.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je posoudit roli veřejné správy v prevenci sekundární drogové kriminality na území města Příbram a zhodnotit účinnost současných preventivních opatření. Práce se zaměřuje na to, jakými nástroji, strategiemi a aktivitami veřejná správa přispívá k omezování kriminality spojené s užíváním návykových látek a jaké jsou výsledky těchto opatření v praxi. Vedlejším cílem je navrhnout možná zlepšení a doporučení, která by mohla vést k vyšší efektivitě preventivních aktivit v dané oblasti.

Objektem zkoumání je systém prevence sekundární drogové kriminality v Příbrami, jeho nastavení, zapojené instituce a konkrétní aktivity realizované veřejnou správou a spolupracujícími subjekty.

Práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické.

Teoretická část vychází z odborných zdrojů, zákonných dokumentů, strategických materiálů a odborné literatury zaměřené na drogovou problematiku, prevenci kriminality a úlohu veřejné správy v této oblasti. Cílem teoretické části je vymezit klíčové pojmy, rámec prevence kriminality v České republice a související přístupy.

Praktická část zahrnuje kvalitativní výzkum, jehož jádrem jsou strukturované rozhovory s odborníky z oblasti veřejné správy, prevence kriminality, sociálních služeb a bezpečnostních složek působících na území města Příbram. Rozhovory byly vedeny podle předem připraveného scénáře, který byl zaměřen na získání informací o fungování preventivního systému, jeho silných a slabých stránkách, aktuálních problémech a návrzích na zlepšení.

Analytická část se věnuje rozboru současného stavu preventivních strategií v Příbrami, mapování zapojených subjektů a vyhodnocení konkrétních projektů. Výsledky rozhovorů jsou zpracovány metodou kvalitativní obsahové analýzy. Na základě získaných informací jsou formulovány závěry a doporučení.

Práce čerpá z veřejně dostupných dokumentů města Příbram, strategií Ministerstva vnitra České republiky, krajských koncepcí prevence a dalších relevantních zdrojů. Využita byla také data ze specializovaných odborných publikací, elektronických databází a dokumentů místních institucí.

2 Vymezení základních pojmů

2.1 Veřejná správa

Veřejná správa je klíčovým pojmem správního práva a správní vědy. Obecně je chápána jako řízení veřejných záležitostí ve společnosti organizované do formy státu. Jejím cílem je naplňování veřejného zájmu, přičemž je vykonávána subjekty, které k tomu mají právní zmocnění.¹

Veřejná správa je souhrn činností vykonávaných státními a veřejnoprávními institucemi s cílem spravovat veřejné záležitosti, chránit veřejný pořádek a zajišťovat služby pro občany.

2.2 Kriminalita

Pojem kriminalita nelze jednoduše vymezit. Existují totiž různé přístupy k jeho chápání. Z právního hlediska je kriminalita definována jako souhrn činů, které jsou v daném období a na určitém území trestným právem označeny jako trestné činy. Oproti tomu širší, sociologické pojetí zahrnuje také chování a jevy, které s trestnou činností úzce souvisejí, ačkoliv nemusí být přímo postižitelné právem – například užívání drog, prostituce, domácí násilí nebo šikana.²

2.2.1 Členění kriminality a její druhy

Kriminalitu lze rozdělit podle míry jejího odhalení na dvě hlavní kategorie kriminalitu zjevnou (registrovanou) a kriminalitu skrytou (latentní). **Zjevná kriminalita** zahrnuje trestné činy, které byly odhaleny a následně evidovány orgány činnými v trestním řízení. Informace o této kriminalitě pocházejí zejména z oficiálních statistických údajů, a jedná se tak o trestné činy, které byly formálně zaznamenány.

Naopak **skrytá kriminalita** označuje takové protiprávní jednání, které zůstalo mimo pozornost orgánů činných v trestním řízení, tudíž nebylo zaznamenáno v oficiálních statistikách. Tato kategorie se dále člení na tzv. „černá čísla“, tedy trestné

¹ KÁŇA, P. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium žáků středních škol*. 4. aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex. 2015, str. 9

² VÁLKOVÁ H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. s. 4. ISBN 978-80-7400-429-2.

činy, které nebyly vůbec oznámeny, a „šedá čísla“, které byly sice oznámeny, avšak z různých důvodů se neobjevují v evidenci.³

Z hlediska obsahu lze kriminalitu rozdělit na několik základních druhů. Obecná kriminalita zahrnuje:

- **Násilnou kriminalitu**, jako jsou vraždy, ublížení na zdraví
- **Mravnostní kriminalitu**, kam patří např. znásilnění nebo sexuální zneužívání
- **Majetkovou kriminalitu**, zahrnující krádeže, zpronevěry, podvody či vloupání
- **Zbývající kriminalitu**, např. trestné činy z rasové nenávisti
- **Ostatní kriminalitu**, např. výtržnictví
- **Vojenskou kriminalitu**, zahrnující specifické trestné činy v rámci ozbrojených složek, např. útoky či mučení.

Další skupinou je **hospodářská kriminalita**, která se týká trestných činů v ekonomické oblasti, jako jsou daňové úniky, úplatkářství nebo jiné formy podvodů v hospodářském systému.⁴

2.3 Drogová kriminalita

Drogová kriminalita je specifická oblast trestné činnosti, která souvisí s nelegální výrobou, distribucí, přechováváním, pašováním a užíváním omamných a psychotropních látek. Drogová kriminalita má často skrytý charakter, je obtížně odhalitelná a vyžaduje složité vyšetřování. Je úzce propojená s dalšími formami kriminality, zejména s organizovaným zločinem. Drogová kriminalita je tedy komplexní problém, který vyžaduje kombinaci trestněprávních, sociálních, zdravotních a preventivních opatření.

2.3.1 Primární drogová kriminalita

Primární drogová kriminalita zahrnuje trestné činy přímo související s nedovoleným nakládáním s omamnými a psychotropními látkami. Podle klasifikace užívané Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) spadají do kategorie trestných činů porušujících drogovou legislativu. Jedná se zejména o nezákonnou výrobu, přechovávání, distribuci a další manipulaci s omamnými a psychotropními látkami (OPL), včetně látek sloužících k jejich výrobě. Za trestný čin je rovněž považováno šíření či podněcování ke zneužívání jiné návykové látky než

³ SVATOŠ, R. Základy kriminologie a prevence kriminality. České Budějovice: Vysoká školy evropských a regionálních studií, 2009. s. 15-20. ISBN: 978-80-86708-81-2.

⁴ tamtéž

alkoholu. Tato forma kriminality, zejména v podobě nelegálního obchodu s OPL, patří mezi nejzávažnější typy trestné činnosti a často bývá spojena s aktivitami organizovaného zločinu.⁵

2.3.2 Sekundární drogová kriminalita

Sekundární drogová kriminalita je specifický typ trestné činnosti, která vzniká jako důsledek závislosti na návykových látkách. Mezi typické příklady patří majetková trestná činnost, například krádeže a vloupání, kdy se pachatel snaží získat prostředky na nákup drog. Další formou sekundární drogové kriminality mohou být násilné činy spáchané pod vlivem omamných látek. Tento typ kriminality představuje významné riziko pro veřejnou bezpečnost a klade vysoké nároky na prevenci a intervenci ze strany veřejné správy.

Vědecké studie ukazují, že primární a sekundární drogová kriminalita se často vzájemně prolínají, nicméně přesný rozsah sekundární drogové kriminality zůstává na rozdíl od kriminality primární stále nedostatečně zmapovaný. Odborné odhady však naznačují, že sekundární drogová kriminalita představuje významný podíl v celkové drogové trestné činnosti.⁶

2.4 Prevence kriminality

Prevence kriminality představuje souhrn opatření, jejichž cílem je snížit riziko páchání trestné činnosti a zmírnit její dopady. Jedná se o aktivity veřejných i soukromých institucí, které se snaží omezit příležitosti ke spáchání trestných činů a ovlivnit chování potenciálních pachatelů i obětí. Patří sem sociální a situační prevence, osvěta veřejnosti o ochraně před kriminalitou a pomoc obětem. Dělíme na úrovně:

Primární prevence se zaměřuje na širokou veřejnost, zejména na děti a mládež. Cílem je předcházet rizikovému chování prostřednictvím výchovy, vzdělávání a smysluplného trávení volného času. Klíčovou roli zde hrají rodiny, školy a místní komunity.

Sekundární prevence se soustředí na jedince nebo skupiny se zvýšeným rizikem kriminálního chování či viktimizace. Věnuje se sociálně patologickým jevům, jako je

⁵ TRÁVNÍČKOVÁ, I., ZEMAN, P. *Kriminální kariéra pachatelů drogové kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 102.

⁶ ROUBALOVÁ, M. a kol. *Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality v podmínkách České republiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). s.50 ISBN 978-80-7338-180-6.

závislost, záškoláctví či vandalismus, a snaží se působit na faktory, které zvyšují riziko kriminality.

Terciární prevence usiluje o opětovné začlenění osob, které se již dopustily trestné činnosti. Zahrnuje například pomoc s hledáním práce, poradenství nebo podporu při návratu do běžného života.⁷

2.5 Harm reduction

Harm Reduction (snížování škod) označuje soubor přístupů zaměřených na omezení zdravotních a sociálních rizik spojených s užíváním drog u osob, které aktuálně drogy užívají a nejsou motivovány k abstinenci. Cílem je snížit riziko přenosu infekčních nemocí jako jsou HIV, hepatitida B a C, předávkování a dalších komplikací pomocí praktických opatření, jako jsou programy výměny injekčního náčiní či osvěta v oblasti bezpečného chování.⁸

2.6 Recidiva

Označuje opakované páčání trestné činnosti stejným pachatelem po předchozím odsouzení nebo potrestání. Jde o situaci, kdy se osoba, která již byla v minulosti pravomocně uznána vinnou ze spáchání trestného činu, dopustí dalšího trestného jednání. Recidiva je považována za závažný jev v oblasti kriminality, neboť signalizuje selhání předchozího trestu, resocializačního úsilí nebo preventivních opatření.

⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Prevence kriminality [online]. © 2025 [cit. 2025-07-01]. Dostupné z WWW: <<https://mv.gov.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>>

⁸ KALINA, K. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: FILIA NOVA, 2001, s. 43. ISBN 80-238-8014-4.

3 Drogová problematika

Zásadním termínem v souvislosti s touto problematikou je pojem droga. Přestože se s tímto výrazem pracuje v několika právních předpisech, český právní řád pojem „droga“ výslovně nedefinuje. V české terminologii se slovo droga používá ve dvou základních významech. Prvním je droga jako léčivo, tedy usušená nebo jinak upravená rostlinná či živočišná surovina nebo produkt jejich metabolismu, který slouží k léčebným nebo obdobným účelům. V tomto smyslu se jedná o farmakologické využití drog, jak je známe například z tradiční medicíny. Druhý význam pojmu označuje psychoaktivní (psychotropní) látku, která má schopnost ovlivňovat psychické funkce člověka, náladu, vnímání nebo vědomí. Tyto látky bývají často návykové a mnohdy i nelegální, přičemž jejich nakládání je pod přísnou regulací ze strany státu⁹

Každá psychoaktivní látka nese určité riziko vzniku závislosti, neboť její složky působí na organismus tak, že vyvolávají psychické a fyzické reakce, které mohou vést k opakovanému užívání. K rozvoji samotné závislosti může významně přispívat i negativní postoj nejbližšího okolí, rodiny či společnosti. Tyto reakce často snižují motivaci uživatele k tomu, aby usiloval o abstinenci nebo se zapojil do léčebného procesu¹⁰

Užívání návykových látek je fenoménem, který dlouhodobě ovlivňuje nejen zdravotní stav jednotlivců, ale i bezpečnostní situaci, rodinné vztahy, pracovní výkonnost a celkovou soudržnost společnosti. Drogová problematika je v tomto smyslu mnohohrstevnatá a komplexní, neboť kombinuje aspekty biologické, psychologické, sociální a právní.

Z pohledu veřejné správy, odborné veřejnosti i trestněprávní politiky je nezbytné chápat užívání drog nikoliv pouze jako individuální selhání, ale jako společenský jev, jehož vznik a důsledky jsou formovány řadou vnějších okolností — socioekonomickým postavením, rodinným zázemím, přístupností návykových látek i kulturním kontextem.

3.1 Typologie drog a jejich rozdělení

Drogy jsou problémem jak sociálním a zdravotnickým, tak i kriminologickým. Stále častěji se však stávají i problémem, který je spojen s bezpečnostními riziky se

⁹ ZEMAN, P. a kol., *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: © Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015 ISBN 978-80-7338-151-6.

¹⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2019 511 s. ISBN 978-8-262-0696-5

širokým mezinárodním dopadem. Z prodeje drog se především financuje organizovaný zločin nebo teroristické organizace. Drogy významným způsobem ovlivňují společenský život, a to v jeho nejširších souvislostech, a proto jsou rovněž i problémem politickým.¹¹

3.1.1 Dělení drog

Tato klasifikace napomáhá lepšímu pochopení jejich vlastností, způsobu působení i míry rizikovosti. Neexistuje však jednotný a univerzální systém třídění – drogy se mohou překrývat napříč kategoriemi.

a) Podle právního statusu

- **Legální drogy** – látky dostupné v souladu se zákonem, např. alkohol, tabák, kofein a některé léky na předpis (např. benzodiazepiny). Jejich dostupnost bývá upravena různými omezeními (věková hranice, zákaz reklamy atd.).
- **Nelegální drogy** – látky, jejichž držení, výroba nebo distribuce jsou v České republice nezákonné (např. pervitin, heroin, extáze, kokain, LSD). Tyto látky jsou regulovány především trestním zákoníkem (§ 283–287).

Toto rozdělení má zásadní význam pro určení právního rámce, v němž se pohybuje jak prevence, tak trestněprávní postih drogové kriminality.

b) Podle původu

- **Přírodní drogy** – získávají se přímo z přírodních zdrojů, nejčastěji z rostlin. Patří sem např. konopí, opium z máku, kokain z listů koky či psilocybin z halucinogenních hub.
- **Syntetické a polosyntetické drogy** – vyráběné chemicky v laboratořích, buď zcela uměle (syntetické), nebo z přírodního základu (polosyntetické). Příkladem jsou pervitin, MDMA, LSD.

c) Podle účinku na centrální nervový systém (CNS)

- **Stimulanty** – látky zvyšující aktivitu nervového systému, zvyšují energii, pozornost a snižují únavu. Patří sem pervitin, kokain, nikotin, kofein.
- **Depresanty (tlumivé látky)** – zpomalují mozkovou činnost, navozují uvolnění a útlum. Mezi ně patří alkohol, opiáty a sedativa.
- **Halucinogeny** – mění vnímání reality, způsobují halucinace a změny vědomí. Patří sem LSD, psilocybin, meskalin.

¹¹ SEKOT, A. *Úvod do sociální patologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978 80-210-5261-1.

- **Kanabinoidy** – látky obsažené v konopí, především THC, které působí různorodě.

d) Podle společenské míry rizika: měkké a tvrdé drogy

- **Měkké drogy** – označení pro látky s nižším návykovým potenciálem, například marihuana, hašiš, některé halucinogeny. Jejich užívání bývá vnímáno jako méně nebezpečné, avšak stále je regulováno zákonem.
- **Tvrdé drogy** – silně návykové látky s vysokým potenciálem závislosti a s vážnými společenskými důsledky. Patří sem zejména heroin, pervitin, kokain.¹²

3.1.2 Charakteristika drog podle účinku na CNS

Stimulanty (stimulační látky)

Stimulační drogy označované také jako psychostimulanty, působí na organismus aktivujícím způsobem – podporují bdělost a snižují pocit únavy. Při nadměrném nebo nelegálním užívání však mohou vést k rychlému rozvoji závislosti a vyvolat vážné psychické potíže. Mezi nejznámější látky této kategorie patří amfetamin, pervitin, kokain a extáze.¹³

Pervitin (metamfetamin) spadá do skupiny výrazně povzbuzujících drog. Do jisté míry v některých skupinách nahradil dříve častěji užívaný heroin. Lze ho aplikovat různými způsoby, včetně inhalace, nicméně nejčastěji je užíván nitrožilně. Užívání této látky obvykle vede ke zvýšené fyzické aktivitě, přehnanému sebevědomí až agresivnímu chování, rychlému tempu jednání a výrazným problémům se spánkem.¹⁴

Výroba pervitinu v České republice má dlouhou tradici, často probíhá v tzv. „varnách“ v domácích podmínkách. Pervitin je často označován jako „český vynález“, protože jeho výroba a šíření je v ČR oproti jiným státům mimořádně rozšířená. Patří mezi nejčastěji zajišťované drogy při trestné činnosti spojené s nelegální výrobou a distribucí omamných látek. Při jeho užívání vzniká psychická závislost a rychlá tolerance.

¹² STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. *Návykové látky (drogy)* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2025 [cit. 2025-07-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.nzip.cz/clanek/323-navykovye-latky-drogy>> ISSN 2695-0340.

¹³ MAHDALÍČKOVÁ, J. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 118-120. ISBN 978-80-7478-589-4.

¹⁴ TITLOVÁ, M. a POLÁK, P. *Kompendium kriminologie*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2018. s. 65 ISBN 978-80-8168-847-8.

Kokain je tropanový alkaloid, který se získává z jihoamerického keře Erythroxylon coca, známého jako koka pravá. V medicíně se kokain používá zejména ve formě chloridu kokainu (Cocainum hydrochloricum), což je látka tvořená bílými lesklými krystaly bez zápachu, s nahořklou chutí, která způsobuje místní znecitlivění při kontaktu s jazykem. Kokain byl izolován v roce 1859 a jeho účinky jako lokální anestetikum poprvé využil v lékařství Sigmund Freud. Působení kokainu na organismus je srovnatelné s jinými stimulačními látkami, přičemž rychlost nástupu efektu závisí na způsobu užití. Účinky kokainu jsou poměrně krátkodobé – zhruba po 30 minutách odeznívají. Ačkoli nevyvolává fyzickou závislost, jeho potenciál vyvolat silnou psychickou závislost je velmi vysoký; někteří odborníci ji dokonce označují za jednu z nejsilnějších vůbec.¹⁵

MDMA (methylenedioxymethamphetamin), známá spíše jako extáze, patří mezi oblíbené látky zejména v prostředí taneční hudby. Obvykle se vyskytuje ve formě barevných tablet s různými symboly nebo jako prášek. U tablet však často není zaručeno, že obsahují čistou látku – mohou být smíchány s jinými příměsemi, což zvyšuje riziko pro uživatele a zároveň přináší zisk dealerům.¹⁶

Depresanty (tlumivé látky)

Benzodiazepiny - Patří sem široké spektrum léků. Významnou skupinou jsou léky s psychotropním účinkem, mezi které lze zařadit sedativa, analgetika, anxiolytika a hypnotika. Zneužívání těchto látek spočívá v nedovoleném užívání nebo nadužívání léčiv v rozporu se zájmy medicíny. Na účincích těchto léčiv je možné si vypracovat psychickou a u některých z nich i psychickou závislost.

Opiáty představují podskupinu opioidů, jejichž chemická struktura se podobá morfinu. V lékařství se běžně využívají jako prostředky k tlumení bolesti. Tyto látky ovlivňují přirozené mechanismy těla pro potlačení bolesti, avšak při dlouhodobém užívání jejich uvolňování naopak snižují a podporují jejich rozklad. Opioidy navozují stav euforie, uvolnění a mohou způsobit ospalost. Současně tlumí dýchací centrum, což v krajních případech může vést až k zástavě dechu.¹⁷

¹⁵ KALINA, K. a kol. *Drogy a drogové závislosti 1: mezioborový přístup*. 1. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s. 165. ISBN 80-86734-05-6.

¹⁶ KRAUS, B. a HRONCOVÁ, J. *Sociální patologie*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. s. 89. ISBN 978-80-7435-080-1.

¹⁷ KALINA, K. a kol. *Drogy a drogové závislosti 1: mezioborový přístup*. 1. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s. 159. ISBN 80-86734-05-6.

Opium je přírodní látka získávaná z nezralých makovic máku setého, která se používá buď nezpracovaná, nebo jako surovina k výrobě morfinu. Má tlumivé a euforické účinky, užívá se kouřením, ústně nebo v alkoholovém roztoku. Vyvolává silnou psychickou i fyzickou závislost a jeho dlouhodobé užívání poškozuje trávicí, oběhový i dýchací systém.¹⁸

Morfin je silně účinná analgetická látka ze skupiny opioidů, přičemž spadá i mezi opiáty, protože se přirozeně nachází v opiu. Využívá se především v paliativní péči, zejména při tlumení silných bolestí u pacientů s nevléčitelnými onkologickými onemocněními. Pro méně intenzivní bolesti se jeho použití nedoporučuje, neboť má vysoký potenciál vzniku závislosti.¹⁹

Heroin je polosyntetická látka, která vzniká chemickou úpravou morfinu (diacetylmorfin) a řadí se mezi opiáty. Získává se z opia, případně přímo z morfinu, a ve srovnání s ním má silnější a rychlejší účinek, i když jeho působení trvá kratší dobu. Základní surovinou pro jeho výrobu je mák setý, přičemž opium představuje klíčový mezistupeň v procesu jeho zpracování.²⁰

Kanabioidy (konopné látky)

Účinné složky konopí, známé jako kanabinoidy, patří mezi látky s halucinogenním působením. Nacházejí se v rostlinách rodu konopí (*Cannabis*), přičemž se obvykle uvádějí tři hlavní druhy: *Cannabis sativa*, *Cannabis ruderalis* a *Cannabis indica*. Konopí obsahuje celou řadu aktivních látek, přičemž z hlediska psychoaktivních účinků je nejvýznamnější delta-9-tetrahydrokanabinol (THC), který je hlavním nositelem halucinogenního efektu. Ostatní kanabinoidy mohou mít rovněž omamné, sedativní či dokonce antibakteriální účinky. Nejvyšší koncentrace těchto látek se nachází v pryskyřici, kterou vytvářejí žlázy na listech a samičích květenstvích, a to jako ochranu před slunečním zářením.²¹

¹⁸ *OPIÁTY a alkohol* [online]. [cit. 2025-05-07]. Dostupné z WWW: <<https://drogy.estranky.cz/clanky/opiaty-a-alkohol/opium>>

¹⁹ Národní zdravotnický informační portál [online]. *Morfin*. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2025 [cit. 2025-04-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.nzip.cz>> ISSN 2695-0340.

²⁰ Prev-Centrum. *Heroin* [online]. [cit. 2025-05-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.prevcentrum.cz/informaceo-drogach/heroin>>

²¹ MINAŘÍK, J. *Konopné drogy - marihuana, hašiš* [online]. Praha: Drogová poradna. Sananim, 2009 [cit. 2025-04-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.drogovaporadna.cz/konopne-drogy-uvod.html>>

Kanabinoidy jsou psychoaktivní látky. Mezi nejznámější patří marihuana a hašiš. Za jejich omamné účinky je zodpovědná účinná složka THC (tetrahydrokanabinol), která se však vyskytuje jen v určitých odrůdách konopí. Naopak technické konopí obsahuje minimální množství THC, a proto nemá žádné psychoaktivní účinky.²²

Marihuana je sušená směs samičích květů konopí, obvykle zelené barvy. Nejčastěji se užívá kouřením, možné je i požití v potravinách či nápojích. Účinky sahají od euforie a smíchu po úzkosti a deprese, záleží na psychickém stavu uživatele. Typickými projevy jsou červené oči, rozšířené zorničky a charakteristický zápach.

Hašiš je konopná droga s vyšším obsahem THC než marihuana. Vyrábí se z vyextrahované pryskyřice samičích květů konopí, má plastickou konzistenci a barvu od světle hnědé po tmavou. Nejčastěji se užívá kouřením. Účinky sahají od euforie po halucinace a deprese. Dlouhodobé užívání může vést k psychické závislosti.

Halucinogeny

Mohou být přírodní, a to rostlinného původu (halucinogenní houby, meskalin, durman) nebo původu syntetického (LSD, PCP). Halucinogeny většinou neznamenaají pro uživatele nebezpečí vytvoření fyzické závislosti.

Halucinogeny působí na psychiku tak, že vyvolávají změněné stavy vědomí, často spojené s výraznějším prožíváním smyslových podnětů. Po jejich užití se mohou objevit vizuální i sluchové halucinace, vnímání barev je silně zesílené a mohou se objevovat různé geometrické či kaleidoskopické vzory. Tyto zážitky bývají doprovázeny buď pocity radosti a vzrušení, nebo naopak pocity smutku a úzkosti.²³

Durman patří mezi přírodní drogy s halucinogenním účinkem, přičemž jeho hlavní aktivní složkou je atropin. Nejčastěji se konzumují jeho semena, která mohou vyvolat silné změny vnímání reality.²⁴

LSD (diethylamid kyseliny lysergové) je jedním z nejznámějších syntetických halucinogenů, ačkoliv jeho původní látka pochází z přírody – konkrétně z houby

²² SUBSTITUČNÍ LÉČBA. *Konopné drogy* [online]. Česká republika: MeDitorial, © 2025 [cit. 2025-04-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.substitutni-lecba.cz/konopne-drogy>>

²³ *Halucinogenní látky: základní informace*, © 2025. Národní zdravotnický informační portál [online]. Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [cit. 2025-04-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.nzip.cz/clanek/303-halucinogenni-latky-zakladni-informace>>

²⁴ *Halucinogenní drogy*, © 2025. Substituční léčba [online]. © 2025 MeDitorial [cit. 2025-04-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.substitutni-lecba.cz/halucinogenni-drogy>>

paličkovice nachové, která napadá obilí. V 60. letech se LSD stalo populární mezi příslušníky hnutí hippies a bylo také využíváno v psychiatrii, například při tréninku psychoterapeutů nebo v rámci léčby některých duševních poruch.²⁵

Psilocybin je aktivní látkou obsaženou v halucinogenních houbách, například v lysohlávkách. Vyskytuje se v několika rodů hub, jako jsou Psilocybe, Copelandia, Panaeolus a Conocybe. Obvykle se užívá ve své přirozené formě, tedy tak, jak se vyskytuje v houbách. Přibližně polovina přijatého množství se vstřebává přes střevní sliznici. K vlastnímu psychedelickému účinku dochází až po metabolické přeměně psilocybinu na psilocin v trávicím traktu. Nezpůsobuje fyzickou ani psychickou závislost. V posledních letech došlo k obnovenému globálnímu zájmu o výzkum psilocybinu. Ukazuje se, že by mohl být přínosný při léčbě deprese, úzkostných poruch, migrén nebo závislostí. V České republice se výzkumem psilocybinu zabývá Národní ústav duševního zdraví.²⁶

Těkavé látky

Těkavé látky, tedy organická rozpouštědla, se v minulosti užívaly častěji, zejména v době, kdy jiné drogy ještě nebyly běžně dostupné. Patří sem například látky jako toluen, trichlorethylen, benzin, aceton nebo chloroform.²⁷

Toluen je organické rozpouštědlo příbuzné benzenu, váže se na tukové tkáně, což způsobuje jeho omamný účinek. Dráždí sliznice, poškozuje játra i ledviny a při dlouhodobém užívání vede k poškození mozku. Opilost po toluenu je krátká, rychle nastává útlum, a intoxikovaný má typický nasládlý zápach. Smrt může nastat zástavou dechu nebo srdeční arytmií. Toluen často zneužívají lidé ze sociálně slabšího prostředí a jeho užívání rychle ničí organismus. Léčba je obtížná kvůli trvalému poškození mozku a poklesu intelektu.²⁸

3.2 Drogová závislost

Drogová závislost je chronické a recidivující onemocnění, při kterém jedinec ztrácí kontrolu nad užíváním návykové látky. Tato závislost se vyznačuje fyzickou

²⁵ *Halucinogenní drogy*, © 2025. Substituční léčba [online]. © 2025 MeDitorial [cit. 2025-04-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.substitutni-lecba.cz/halucinogenni-drogy>>

²⁶ *Lysohlávky (psilocibyn)*. ©2021 Extc.cz - Internetová drogová poradna [online]. [cit. 2025-05-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.extc.cz/informace/lysohlavky-psylocibyn>>

²⁷ KRAUS, B. a HRONCOVÁ, J. *Sociální patologie*. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. s. 90. ISBN 978-80-7435-080-1.

²⁸ KALINA, K., *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001. ISBN: 80-238-8014-4. Dostupné z WWW: <<https://www.drogy-info.cz>>

i psychickou potřebou drogy a často vede k negativním dopadům na zdraví, sociální vztahy a ekonomickou situaci uživatele. Drogová závislost je komplexní problém, který vyžaduje dlouhodobou léčbu a podporu nejen zdravotního systému, ale i rodiny a společnosti.

Americká psychiatrická asociace stanovuje pro diagnostiku závislosti sedm příznaků, z nichž musí člověk vykazovat alespoň tři dále uvedených příznaků ve stejném období 12 měsíců. Mezi tyto příznaky patří růst tolerance, odvykací příznaky při vysazení látky, přijímání látky ve větším množství látky či delší dobu, dlouhodobá snaha omezit a ovládat přijímání látky, trávení velkého množství času užíváním látky nebo zotavováním se z jejich účinku, zanechání či omezení sociálních, pracovních a rekreačních aktivit, pokračující užívání látky i přes tělesné problémy.²⁹

Mahdalíčková definuje drogovou závislost *„jako psychický a fyzický stav, který vyplývá ze vzájemného působení mezi živým organismem a drogou, charakterizovaný změnami chování a jinými reakcemi, které vždy zahrnují potřebu brát pravidelně drogu pro její psychické účinky anebo proto, aby se zabránilo nepříjemnostem při její nepřítomnosti v organismu.“*³⁰

V rámci protidrogové politiky a preventivní praxe je nezbytné vnímat závislost jako biopsychosociální problém, který ovlivňuje nejen fyzické zdraví uživatele, ale i jeho psychiku, vztahy, pracovní uplatnění a společenské fungování.

3.2.1 Vznik drogové závislosti

1. Experimentální fáze

Začátek užívání – droga působí pozitivně, vyvolává euforii, zlepšuje náladu, soustředění i výkon. Nejsou viditelné negativní dopady, člověk si myslí, že má vše pod kontrolou.

2. Sociální užívání (víkendové)

Droga se bere pravidelně, roste dávkování. Přichází první problémy – zhoršení ve škole či práci, konflikty s okolím, změna přátel, lhaní, zdravotní potíže (nespavost, deprese). Uživatel si problém neuvědomuje.

²⁹ NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. 5. vyd. Praha: Portál, 2018. s. 33-34. ISBN 978-80-262-1357-4.

³⁰ MAHDALÍČKOVÁ, J. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer. 2014. s. 31. ISBN 978-80-7478-589-4.

3. Každodenní užívání

Závislost je silná, život se točí jen kolem drogy. Nastupují finanční a sociální problémy, možné krádeže, prostituce. Užívání ničí vztahy, hodnoty i zdraví. Bez pomoci je přestat téměř nemožné.

4. Užívání k dosažení normálu

Droga už nepřináší radost, jen tlumí bolest. Člověk je vyčerpaný, fyzicky i psychicky zničený, často žije v bídě. Dochází k abstinčním stavům, vině a zoufalým snahám sehnat další dávku. Hrozí smrt nebo trvalé poškození. Bez odborné pomoci není cesta zpět.³¹

3.2.2 Psychická a fyzická závislost

Psychická závislost se projevuje silnou touhou po návykové látce, která ovlivňuje emoce, myšlení a chování jedince. Typickými znaky jsou podrážděnost, úzkost a změny v hodnotách a postojích, zejména při pokusu o abstinenci.

Fyzická závislost vzniká tehdy, kdy si tělo na látku zvykne do té míry, že bez ní není schopno běžně fungovat. Při vysazení se objevují výrazné abstinční příznaky, jako jsou třes, nevolnost, křeče nebo nespavost, a jedinec pokračuje v užívání, aby těmto stavům předešel.³²

3.3 Vliv užívání drog na kriminalitu

Užívání návykových látek představuje významný faktor ovlivňující páchání trestné činnosti. Ačkoliv samotná konzumace drog není vždy trestná, jejich nelegální držení, výroba a distribuce jsou typickými formami primární drogové kriminality. Zároveň však právě samotné užívání a závislost vedou k celé škále dalších trestných činů, které označujeme jako sekundární drogovou kriminalitu.

Ve vztahu k problematice užívání drog a kriminality se často používá pojem „trestná činnost související s drogami“, který zpravidla zahrnuje čtyři základní typy delikventního jednání. Prvním z nich je **psychofarmakologicky podmíněná trestná činnost**, tedy činy spáchané pod vlivem psychoaktivních látek, a to buď v důsledku jejich akutního intoxikačního účinku, nebo dlouhodobého užívání. Druhou kategorií je **ekonomicky motivovaná kriminalita**, která zahrnuje především skutky sloužící

³¹ PLOCOVÁ, M. *Drogy a drogová závislost* [online]. ©2025. Pardubice: eBRÁNA s.r.o. [cit. 2025-06-17]. Dostupné z WWW: <<https://monikaplocova.cz/drogy-a-drogova-zavislost>>

³² NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. 5. vyd. Praha: Portál, 2018. s. ISBN 978-80-262-1357-4.

k získání finančních prostředků na pořízení drog či samotných látek. Třetí oblastí je tzv. **systémová kriminalita**, související s fungováním nelegálního drogového trhu, zejména v oblasti výroby, distribuce a prodeje. Poslední skupinu tvoří **porušování drogových zákonů**, tedy případy, kdy je naplněna skutková podstata trestných činů či přestupků definovaných v oblasti omamných a psychotropních látek.³³

Na základě četných výzkumů lze konstatovat, že pachatelé trestné činnosti vykazují vyšší míru užívání drog než běžná populace, a zároveň platí, že problémoví uživatelé drog se často dopouštějí trestné činnosti. Mezi těmito jevy tak bezesporu existuje určitá kauzalita, avšak určit jejich vzájemný vztah není zdaleka tak jednoduché, jak by se mohlo zdát. Výzkumy také odhalují významné rozdíly ve vztahu typu drogy a typu kriminální aktivity.³⁴

Vztah mezi užíváním drog a kriminalitou je mnohvrstevnatý a obousměrný. Drogy mohou být příčinou, motivací i důsledkem trestné činnosti. Závislost přispívá k rozvoji kriminálního chování, zejména u osob sociálně vyloučených nebo bez přístupu k pomoci. Prevence kriminality proto musí zahrnovat opatření zaměřená na práci s uživateli drog, podporu léčby závislosti i posilování komunitních vazeb, které snižují motivaci ke kriminálnímu jednání.

3.4 Protidrogová politika a legislativní rámec v ČR

Za tvorbu a koordinaci protidrogové politiky v České republice odpovídá Vláda ČR, která k tomuto účelu zřídila Radu vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP). Tato instituce sdružuje zástupce klíčových ministerstev, krajů, obcí, odborných společností a neziskového sektoru. Předsedá jí premiér, výkonnou funkci zastává národní protidrogový koordinátor. Při RVKPP působí i Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, které spravuje oficiální informační portál o návykových látkách.³⁵

Zásadním koncepčním dokumentem je Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním na období 2019–2027. Tato strategie rozšiřuje tradiční zaměření na nelegální drogy a zahrnuje i legální látky (alkohol, tabák),

³³ CARPENTIER, Ch. *Drogy a kriminalita — složitý vztah*. [online]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, ©2007 [cit. 2025-06-01]. ISSN 1725-8480. Dostupné z WWW: <<https://www.emcdda.europa.eu>>

³⁴ tamtéž

³⁵ Odbor bezpečnostní politiky. Protidrogová politika v ČR. © 2025 Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2021 [cit. 2025-07-01]. Dostupné z WWW: <<https://mv.gov.cz/clanek/kriminalita-146433.aspx>>

patologické hráčství, závislost na digitálních technologiích či léky. Klade důraz na harm reduction, multidisciplinární přístup, včasnou prevenci a propojení zdravotních, sociálních a bezpečnostních složek státu.³⁶

Protidrogová politika je pojímána jako komplexní systém preventivních, léčebných, sociálních, regulačních a represivních opatření, která probíhají na všech úrovních, od státní až po lokální. Klíčovými prioritami jsou prevence, dostupnost odborných služeb, efektivní regulace trhů s návykovými látkami, zlepšení řízení a financování politiky a také zaměření na nové výzvy, jako je užívání psychoaktivních léčiv nebo konopí. V rámci Ministerstva vnitra má za problematiku závislostního chování na starosti odbor bezpečnostní politiky. V Policii České republiky se touto oblastí konkrétně zabývá Národní protidrogová centrála, která je součástí služby kriminální policie a vyšetřování a funguje jako odborný garant v oblasti nelegálních drog.³⁷

Legislativa ČR v oblasti nakládání s návykovými látkami

V České republice je právní úprava nakládání s návykovými látkami postavena na několika klíčových zákonech. Patří mezi ně:

- **Zákon č. 65/2017 Sb.**, o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek,
- **Zákon č. 167/1998 Sb.**, o návykových látkách,
- **Zákon č. 321/2024 Sb.** Zákon, kterým se mění **zákon č. 167/1998 Sb.**, o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.³⁸
- **Zákon č. 272/2013 Sb.**, o prekursorech drog,
- **Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.**, zejména § 283–288, který řeší trestné činy související s výrobou, držením, distribucí a šířením omamných a psychotropních látek.
- **Zákon č. 378/2007 Sb.**, o léčivech
- **Zákon č. 50/2013 Sb.**, o léčivech (doplnění v oblasti přípravků)
- **Zákon č. 273/2008 Sb.**, o Policii České republiky – pravomoci policie v oblasti prevence a odhalování trestné činnosti

³⁶ Úřad vlády ČR. Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027. Praha, 2019.

³⁷ Odbor bezpečnostní politiky. Protidrogová politika v ČR. © 2025 Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2021 [cit. 2025-07-01]. Dostupné z WWW: <<https://mv.gov.cz/clanek/kriminalita-146433.aspx>>

³⁸ ČESKO Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2025 [cit. 2025-05-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2024-321>>

- **Zákon č. 218/2003 Sb.**, o soudnictví ve věcech mládeže – specifika práce s mladistvými pachateli
- **Zákon č. 561/2004 Sb.** (školský zákon) a zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících – prevence na školách
- **Zákon č. 361/2000 Sb.**, o provozu na pozemních komunikacích – řízení pod vlivem návykových látek
- **Zákon č. 379/2005 Sb.**, o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými návykovými látkami – tzv. „tabákový zákon“
- **Zákoník práce (zákon č. 262/2006 Sb.)** – souvislosti s užíváním návykových látek v zaměstnání³⁹
- **Zákon č. 20/1966 Sb.**, o péči o zdraví lidu (částečně platný v oblasti zdravotní péče)

Strategické a mezinárodní dokumenty

V oblasti protidrogové politiky ČR vychází z několika klíčových dokumentů:

- Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027,
- Akční plán realizace strategie na roky 2019–2021,
- **Mezinárodní úmluvy jako:**
 - Jednotná úmluva o omamných látkách (č. 47/1965 Sb.),
 - Úmluva o psychotropních látkách (č. 62/1989 Sb.),
 - Protokol o změnách Jednotné úmluvy (č. 458/1991 Sb.).
 - Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (sděl. č. 462/1991 Sb.)⁴⁰

Nařízení vlády a vyhlášky:

- Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek
- Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., o rostlinách a houbách obsahujících drogy a jejich množství větší než malé
- Nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o výchozích a pomocných látkách a jejich ročních limitech
- Vyhláška č. 236/2015 Sb., o konopí pro léčebné použití

³⁹ ČESKO Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2025 [cit. 2025-05-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz>>

⁴⁰ Odbor bezpečnostní politiky. Protidrogová politika v ČR. © 2025 Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2021 [cit. 2025-07-01]. Dostupné z WWW: <<https://mv.gov.cz/clanek/kriminalita-146433.aspx>>

- Vyhláška č. 84/2008 Sb., o správné lékařské praxi

Tento rozsáhlý právní rámec tvoří základní prostředí pro regulaci, prevenci, léčbu a trestání v oblasti návykových látek. Celkově je možné konstatovat, že přístup ČR k drogové politice se snaží balancovat mezi represivními opatřeními, veřejným zdravím, ochranou zranitelných skupin a moderními preventivními přístupy. Legislativa je pravidelně aktualizována s ohledem na změny ve společnosti a vývoj na drogové scéně.

4 Sekundární drogová kriminalita

4.1 Charakteristika a formy sekundární drogové kriminality

Jedná se o trestnou činnost, která je páchána v jiné souvislosti s návykovou nebo psychotropní látkou. Nejedná se tedy přímo o neoprávněné nakládání, šíření či zneužívání. Mohou to být trestné činy páchané v důsledku intoxikace, nebo trestnou činností s motivací rychlého zisku prostředků na opatření návykové či psychotropní látky.⁴¹

Sekundární drogová kriminalita zahrnuje trestné činy, které přímo nesouvisí s výrobou, držením nebo distribucí omamných a psychotropních látek (OPL), ale vznikají v důsledku jejich užívání nebo v souvislosti s drogovým prostředím. Tento typ kriminality je členěn do šesti kategorií, které se liší mírou a povahou vazby na užívání návykových látek. Kategorizace je koncipována tak, aby postihla celé spektrum protiprávních jednání spojených s drogami, včetně méně častých či výjimečných případů.⁴²

1. Trestné činy, kde je vliv OPL součástí skutkové podstaty

Do této skupiny patří trestné činy, které zákon výslovně definuje jako činy spáchané pod vlivem návykové látky. Jedná se například o ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274 TZ), opilství (§ 360 TZ) nebo určité vojenské trestné činy (§ 384–388 TZ). V těchto případech je vliv OPL natolik zásadní, že je sám o sobě považován za znak trestného činu.

2. Kriminalita motivovaná potřebou získat drogy „Opatřovací“

Druhou skupinu tvoří delikty, které pachatelé páchají s cílem opatřit si prostředky na nákup drog nebo samotné OPL. Jedná se zejména o majetkovou a násilnou trestnou činnost, jako jsou krádeže, loupeže či úvěrové podvody. Specifickou formou může být i získání drogy prostřednictvím trestného činu vůči jiné osobě.

3. Trestná činnost v důsledku intoxikace nebo abstinčního stavu „V důsledku užití/užívání OPL“

⁴¹ ROUBALOVÁ, M. a kol. *Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality v podmínkách České republiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). s. 112. ISBN 978-80-7338-180-6.

⁴² ROUBALOVÁ, M. a kol. *Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality v podmínkách České republiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). s. 50. ISBN 978-80-7338-180-6.

Tato forma kriminality vzniká v důsledku akutní intoxikace, abstinenčních příznaků nebo jiných fyzických a psychických dopadů dlouhodobého užívání drog. Patří sem například násilné jednání motivované ztrátou zábran nebo trestné činy spáchané v důsledku toxické psychózy.

4. Trestné činy v návaznosti na užívání OPL jinou osobou „V souvislosti s užíváním OPL jinou osobou“:

Tato méně častá kategorie se zaměřuje na trestnou činnost, jejímž spouštěčem bylo užívání drog jinou osobou než pachatelem nebo obětí. Může se jednat o činy, kdy pachatel například páchá majetkovou trestnou činnost za účelem opatření drogy pro partnera.

5. Delikty spojené s udržováním drogového trhu „Zajištění fungování drogového trhu“

Sem spadají trestné činy, které přispívají k fungování nelegálního drogového prostředí, ale nejsou přímo klasifikovány jako porušení drogové legislativy. Identifikace těchto činů je komplikovanější, protože je někdy obtížné odlišit, zda souvisejí přímo s drogami, nebo spíše s širší oblastí černého trhu.

6. Oběti pod vlivem drog „Oběť – uživatel“

Poslední kategorie zahrnuje trestné činy spáchané na osobách, které jsou zranitelnější v důsledku užívání OPL. Tyto osoby jsou častěji cílem podvodů, násilí nebo jiných forem trestné činnosti, protože jejich schopnost obrany nebo úsudek jsou vlivem intoxikace narušeny. Pachatelé si nemusí být vědomi příčiny snížené obranyschopnosti, ale využívají zjevné slabosti oběti.⁴³

4.2 Nejčastější trestné činy spojené s užíváním drog

U sekundární drogové kriminality je užívání omamných látek spojeno s jinými trestnými činy než s jejich nelegálním držením či distribucí. Typickým příkladem jsou činy spáchané pod vlivem návykových látek nebo jednání motivované snahou získat finance na jejich pořízení. Existují oficiální policejní statistiky, které sledují vliv alkoholu a dalších drog na spáchané trestné činy. Pokud jde o ekonomicky motivovanou kriminalitu související s potřebou získat drogy, využívají se odhady Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti ve spolupráci s Národní protidrogovou

⁴³ ROUBALOVÁ, M. a kol. *Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality v podmínkách České republiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). s. 50-52. ISBN 978-80-7338-180-6.

centrálou. Tyto údaje částečně vycházejí z kvalifikovaných odhadů policistů na okresní úrovni, avšak mohou být ovlivněny tendencí k nadhodnocení.⁴⁴

Užívání drog bývá často provázáno sociálním vyloučením, ztrátou zaměstnání a zhoršením životní situace, což vede ke kriminálnímu jednání, nejčastěji za účelem získání prostředků na další dávku.

SDK se často projevuje jako násilná, mravnostní nebo majetková trestná činnost páchaná pod vlivem omamných a psychotropních látek (OPL) nebo za účelem jejich získání. Mezi majetkové delikty patří zejména krádež (§ 205 TZ), podvod (§ 209 TZ) a zpronevěra (§ 206 TZ), tedy činy motivované snahou opatřit si prostředky na pořízení OPL. Násilná trestná činnost zahrnuje mimo jiné zbavení osobní svobody (§ 170 TZ), omezování osobní svobody (§ 171 TZ), loupež (§ 173 TZ), vydírání (§ 175 TZ), týrání svěřené osoby (§ 198 TZ), týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TZ), vraždu (§ 140 TZ), ublížení na zdraví (§ 145 a § 146 TZ), nedovolené ozbrojování (§ 279 TZ), a další. Mravnostní kriminalita zahrnuje skutky jako znásilnění (§ 185 TZ), pohlavní zneužití (§ 187 TZ), svádění k pohlavnímu styku (§ 202 TZ), obchodování s lidmi (§ 168 TZ), šíření pornografie (§ 191 TZ), výrobu a nakládání s dětskou pornografií (§ 192 TZ), zneužití dítěte k její výrobě (§ 193 TZ), prostituci ohrožující mravní vývoj dětí (§ 190 TZ) nebo kuplířství (§ 189 TZ).⁴⁵

Podle dat Policie ČR i zkušeností odborníků z praxe lze mezi nejčastější sekundární trestné činy spojené s užíváním drog zařadit zejména následující:

Krádeže a vloupání

Majetková kriminalita je nejčastější formou sekundární drogové trestné činnosti. Uživatelé drog, kteří nejsou schopni financovat svou závislost legální cestou, se často uchylují ke krádežím. Typicky jde o:

- vloupání do vozidel,
- krádeže věcí z domů, sklepů a garáží,
- krádeže v obchodech,
- vykrádání ostatních objektů (např. kůlen, neobývaných budov).

⁴⁴ Nerud, M., Kiššová, L., Dárek, D., Mravčík, V., Grohmannová, K. *Realizace protidrogové politiky v krajích a obcích a její koordinace: Metodické doporučení*. Praha: Úřad vlády České republiky. Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, 2016. ISBN 978-80-7440-150-3.

⁴⁵ TRÁVNÍČKOVÁ, I., ZEMAN, P. *Kriminální kariéra pachatelů drogové kriminality*. 1. vydání. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 38.

Z rozhovorů s pracovníky Policie ČR v Příbrami vyplynulo, že například vloupání do objektů a vozidel tvořilo v roce 2024 podstatnou část majetkové trestné činnosti a bylo ve značné míře páčáno recidivisty a uživateli drog.

Podvody a neoprávněné užívání cizí věci

Vedle přímých krádeží se objevují i případy podvodného jednání – například vylákání peněz od příbuzných nebo známých, zneužívání identit a nevracení zapůjčených věcí. Tyto činy často nevyžadují fyzické násilí, ale představují ekonomickou zátěž pro okolí pachatelů.

Výtržnictví a násilné trestné činy

V některých případech dochází také k násilným trestným činům. Pod vlivem návykových látek může docházet ke změně psychického stavu, zvýšené agresivitě a impulzivitě. Typickými delikty v této oblasti jsou:

- výtržnictví,
- ublížení na zdraví,
- napadení mezi uživateli drog,
- domácí násilí.

Preventisté Policie ČR upozorňují, že tyto činy jsou sice méně časté než majetková kriminalita, ale představují významné bezpečnostní riziko, zejména ve veřejném prostoru.

Výzkumy ukazují, že značná část pachatelů násilných trestných činů a vloupání byla před spácháním činu pod vlivem omamných nebo psychotropních látek. Užívání drog u těchto osob často vyvolává sníženou sebekontrolu, zvýšené sebevědomí a ztrátu sociálních zábran, v důsledku čehož se dopouštějí jednání, kterého by se ve střízlivém stavu pravděpodobně vyvarovali.⁴⁶

Z uvedených skutečností vyplývá, že užívání návykových látek má přímý vliv na výskyt širokého spektra trestné činnosti, přičemž majetkové delikty jednoznačně převažují. Sekundární drogová kriminalita má nejen ekonomické dopady (škody na majetku), ale i sociální a tím narušuje pocit bezpečí ve společnosti a zvyšuje míru stigmatizace uživatelů drog.

⁴⁶ ASHWORTH, A. *Zásady trestního práva*. New York: Oxford University Press, 1999. s. 218. ISBN 0-19-876557-6

4.3 Prevence sekundární drogové kriminality

Prevence sekundární drogové kriminality představuje zásadní součást celkové strategie proti negativním dopadům drogové závislosti na společnost. Jelikož je tento typ kriminality často propojen s širšími sociálními a ekonomickými okolnostmi, je nezbytné, aby preventivní opatření byla komplexní a působila na několika úrovních – od zabránění samotnému užívání drog až po podporu resocializace osob po ukončení výkonu trestu.⁴⁷

Účinná prevence vyžaduje celkový, dlouhodobý a mezioborový přístup, v němž se musí spojit veřejná správa, školství, bezpečnostní složky, zdravotnictví a neziskový sektor.

4.3.1 Prevence kriminality z hlediska obsahu

Sociální prevence kriminality se zaměřuje na posilování socializačních a integračních procesů, které mají předejít vzniku trestné činnosti. Reaguje především na nepříznivé socioekonomické podmínky, jež jsou často považovány za hlavní spouštěče kriminálního chování. Tato forma prevence využívá prostředků sociální politiky v oblastech jako je rodina, školství, výchova nebo zdravotní péče, a zároveň podporuje začleňování menšin do většinové společnosti. Nedílnou součástí je také prevence návykového chování, které může mít významný vliv na vznik kriminálních jevů. vlivy a snaží se předcházet příčinám kriminality.⁴⁸

Situační prevence kriminality se soustředí na identifikaci a eliminaci okolností, které trestnou činnost usnadňují – tedy konkrétní místa, časy a situace, kde je riziko páchaní kriminality zvýšené. Tato prevence vychází z předpokladu, že ke spáchání trestného činu dochází v důsledku motivace pachatele a současně dostupnosti vhodné příležitosti.⁴⁹

Viktimologická prevence kriminality se zaměřuje na to, aby lidé získali potřebné informace a dovednosti, díky nimž mohou snížit riziko, že se stanou obětí trestného činu. Klíčovým prvkem je osvěta – tedy šíření znalostí o tom, jak se vyhýbat rizikovým situacím a jak v nich vhodně jednat. Zároveň se jedná o osvojování obecných i specifických pravidel pro ochranu jednotlivců a jejich majetku. Zvýšenou pozornost

⁴⁷ MATOUŠEK, O. a KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. s. 265. ISBN 80-7178-771-X

⁴⁸ ZOUBKOVÁ, I. et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. 194-195 s. ISBN 978-80-7380 312-4

⁴⁹ ZAPLETAL, B. KRAUS, B. a POLÁČKOVÁ, V. *Vybrané problémy sociální pedagogiky*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2003. Studijní opora pro kombinovaná studia. s. 24. ISBN 80-704-2234-3.

vyžadují osoby či skupiny s vyšší pravděpodobností viktimizace, kterým jsou poskytovány vhodné nástroje, výcvik v sebeobraně a psychologické přípravě pro zvládání krizových situací.⁵⁰

Tato prevence se prolíná se sociální a situační prevencí a zaměřuje se na pomoc obětem trestných činů. Současně se svými preventivními opatřeními cílí i na širokou veřejnost s cílem minimalizovat riziko, že se stanou oběťmi trestné činnosti.⁵¹

Sociální prevence je v gesci zejména Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva spravedlnosti. Situační prevenci primárně realizuje Ministerstvo vnitra. Viktimologická prevence pak spadá do působnosti Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy⁵²

Závěrem lze říci, že jednotlivé formy prevence kriminality – sociální, situační a viktimologická – představují důležité a vzájemně se doplňující nástroje s cílem snižovat výskyt trestné činnosti a zvyšovat bezpečnost společnosti. Každá z nich se zaměřuje na jiný aspekt kriminality – od odstranění příčin, přes omezení příležitostí až po posílení ochrany potenciálních obětí. Úspěšná prevence vyžaduje spolupráci napříč rezorty i úrovněmi veřejné správy.

4.3.2 Prevence kriminality dle adresátů

Prevence usiluje o vytvoření souboru opatření, která mají za cíl omezit rizika a dopady vzniku závislostí na návykových látkách zejména u mladistvých. Člení se na primární, sekundární a terciární úroveň a zaměřuje se na jednotlivce, rodinu, komunitu i celou společnost. Hlavním cílem je posilovat zdraví a bezpečí prostřednictvím vhodně zvolených preventivních programů a intervencí.⁵³

Primární prevence se soustředí na předcházení vzniku závislosti na návykových látkách, a tím i na eliminaci kriminality, která s ní může být spojena. Aby bylo tohoto cíle dosaženo, je nutné cílit na širokou veřejnost, především však na děti a dospívající, kteří představují nejohroženější skupinu z hlediska prvních experimentů s drogami. Důraz je

⁵⁰ tamtéž

⁵¹ FIRSTOVÁ, J. a ZÁMEK, D. *Prevence kriminality - nedílná součást systému vnitřní bezpečnosti*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. s.72 ISBN 978-80-7676-057-8

⁵² KROUPA, M. a ŘÍHA M. *Ochrana obyvatelstva*. Praha: Armex, 2006, s. 13.

⁵³ KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 2. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s.22-23 ISBN 80-86734-05-6.

kladen na zásah v raných životních fázích – tedy u dětí, mládeže a jejich nejbližšího sociálního okolí, jakým je rodina, školní prostředí a vrstevnické skupiny.⁵⁴

Sekundární prevence se zaměřuje na působení konkrétní rizikové skupiny obyvatelstva. Jejím cílem je identifikovat a ovlivnit situace či prostředí, která zvyšují pravděpodobnost výskytu kriminálního chování. Na rozdíl od primární prevence, která cílí na širokou veřejnost, se sekundární prevence orientuje na jednotlivce či skupiny s vyšším rizikem ať už jde o potenciální oběti, nebo o osoby, u nichž existuje zvýšená pravděpodobnost, že se dopustí trestné činnosti. Mezi hlavní oblasti sekundární prevence patří sociálně patologické jevy, jako jsou drogová závislost, závislost na alkoholu či hazardních hrách, výtržnictví, záškoláctví nebo projevy rasismu a etnické nesnášenlivosti.⁵⁵

Terciární prevence se soustředí na snahu zabránit závažným a trvalým zdravotním či sociálním důsledkům, které mohou vzniknout v důsledku užívání návykových látek. Jejím hlavním cílem je zmírňovat negativní dopady spojené s užíváním drog a současně zvyšovat kvalitu života těch, kteří i nadále užívají návykové látky, přestože nejsou motivováni k jejich úplnému opuštění. Tento přístup představuje klíčový prvek při ochraně zdraví, lidské důstojnosti a snižování rizik u této skupiny osob.⁵⁶

Součástí terciární prevence je kromě resocializace pachatelů také snaha zabránit opakovanému páchání trestné činnosti, tedy recidivě. V tomto kontextu hraje významnou roli trest a jeho výkon, které mají mít na pachatele preventivní dopad. Už samotná hrozba trestu může některé jedince odradit od porušování zákona.⁵⁷

Za realizaci primární prevence nesou odpovědnost především rodina, místní samospráva a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Naproti tomu sekundární a terciární prevence, vzhledem ke své vyšší odborné náročnosti, spadá do kompetence Ministerstva práce a sociálních věcí. V některých specifických oblastech se na těchto

⁵⁴ KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 2. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. 22-23 s. ISBN 80-86734-05-6.

⁵⁵ SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. 2. aktualiz. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2016. s. 132. ISBN 978-80-7556-009-4

⁵⁶ KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. Monografie. s. 22-23. ISBN 80-86734-05-6.

⁵⁷ FIRSTOVÁ, J. a ZÁMEK, D. *Prevence kriminality - nedílná součást systému vnitřní bezpečnosti*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. s. 71. ISBN 978-80-7676-057-8.

typech prevence podílejí také Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo zdravotnictví, zejména pokud se jedná o oblast resocializace, zdravotní péče či výkon trestů.⁵⁸

Prevence kriminality se dělí na primární, sekundární a terciární. Primární se zaměřuje na předcházení vzniku závislostí, především u dětí a mládeže. Sekundární cílí na rizikové skupiny a snaží se ovlivnit prostředí, které zvyšuje pravděpodobnost kriminálního chování. Terciární prevence se soustředí na zmírnění negativních dopadů užívání drog, prevenci recidivy a podporu resocializace pachatelů i obětí. Odpovědnost za jednotlivé úrovně prevence nesou různé orgány veřejné správy dle své působnosti.

4.3.3 Organizace prevence kriminality v ČR

Prevence kriminality v České republice je řízena na třech úrovních:

- **Meziresortní úroveň** zahrnuje spolupráci různých ministerstev na tvorbě vládní politiky prevence kriminality, zejména té obecné. Koordinaci zajišťuje Republikový výbor pro prevenci kriminality, zatímco situační prevenci řeší specializovaný poradní sbor.
- **Resortní úroveň** spočívá v tom, že jednotlivá ministerstva začleňují preventivní aktivity do své agendy, čímž obohacují své činnosti a ovlivňují související legislativu.
- **Místní úroveň** zapojuje obce, policii, neziskové organizace a další subjekty. Klade důraz na přizpůsobení prevence konkrétním lokálním podmínkám. Právě místní programy jsou nejúčinnější, neboť reagují na reálné potřeby komunit a čerpají podporu od státu. Odpovědnost za jejich realizaci nesou obecní zastupitelstva.⁵⁹

Z pohledu efektivity jsou nejúčinnější programy prevence kriminality realizované na místní úrovni. Tyto programy využívají odbornou, organizační i finanční podporu od centrálních orgánů státní správy a samosprávy a zaměřují se na rozvoj preventivních opatření v regionech, městech a obcích, kde je kriminalita a rizikové jevy výrazně přítomné. Cílem je propojit státní správu, samosprávu, bezpečnostní složky i veřejnost při řešení problémů kriminality s ohledem na místní sociální situaci a dostupné zdroje.⁶⁰

⁵⁸ SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*, 2. aktualiz. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2016. s. 18. ISBN 978-80-7556-009-4.

⁵⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Prevence kriminality v České republice* [online]. ©2025. Praha: Portál Prevence kriminality. [cit. 2025-06-10]. Dostupné z WWW: <<https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality>>

⁶⁰ tamtéž

4.3.4 Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2022-2027

Strategické cíle prevence kriminality ČR

Strategické cíle vycházejí z prioritních oblastí schválených pro tento účel Republikovým výborem pro prevenci kriminality. Těmito oblastmi jsou:

- A. Podpora a rozvoj systému prevence kriminality v ČR
- B. Pomoc obětem trestných činů a jejich podpora
- C. Práce s pachateli trestné činnosti, prevence recidivy
- D. Komplexní a koordinovaný přístup k bezpečnosti v rizikových lokalitách, práce Policie ČR ve vztahu k menšinám
- E. Situační prevence kriminality a nové přístupy
- F. Kriminalita páchaná dětmi a na dětech
- G. Prevence kybernetické kriminality⁶¹

Subjekty prevence kriminality v ČR

Republikový výbor pro prevenci kriminality

Koordinuje celostátní strategii, zapojuje instituce jako Generální inspekci bezpečnostních sborů nebo Národní úřad pro kyberbezpečnost.

Ministerstva a státní instituce

Tvoří vlastní strategie prevence v rámci své působnosti, poskytují dotace, vzdělávají pracovníky a zajišťují odbornou podporu.

Policie ČR

Klíčový realizátor preventivních opatření na všech úrovních. Rozvíjí analytické nástroje, vzdělávací programy a zvyšuje důraz na prevenci v praxi.

Kraje a obce

Na krajské úrovni koordinují prevenci (např. skrze manažery prevence), obce realizují konkrétní opatření. Spolupracují s policií, neziskovkami i občany.

Neziskové organizace, akademická sféra, podnikatelé, dobrovolníci

Nezastupitelná role v terénní práci, vzdělávání, výzkumu či péči o osoby po výkonu trestu. Stát i obce by měli podporovat jejich zapojení.

Systém prevence kriminality v ČR je postaven na spolupráci. Každý subjekt má svou roli a společně zajišťují účinné řešení problémů souvisejících s kriminalitou.⁶²

⁶¹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022 až 2027* [online]. ©2025. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2025-06-16]. Dostupné z WWW: <<https://mv.gov.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2022-az-2027.aspx>>

⁶² tamtéž

5 Role veřejné správy v prevenci drogové kriminality

Role obcí a krajů při řešení drogové problematiky je zásadní a odráží specifický charakter smíšeného modelu veřejné správy, který je pro Českou republiku charakteristický. Systém koordinace protidrogové politiky v ČR je strukturován dvoustupňově – zahrnuje jak celostátní (národní), tak regionální a lokální (krajskou a obecní) úroveň.⁶³

5.1 Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027

Dne 13. května 2019 byla vládou České republiky schválena Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním na období 2019–2027 (NZS 2019–2027), a to prostřednictvím usnesení č. 329. Tento strategický dokument, označený jako materiál č. j. 386/19, navazuje na předchozí Národní strategii protidrogové politiky 2010–2018. Při tvorbě nové strategie byly zohledněny jak výsledky evaluace předcházejícího dokumentu, tak i aktuální vědecké poznatky v oblasti závislostního chování. Stejně jako její předchůdkyně je i tato strategie zamýšlena jako dlouhodobý rámec na dobu devíti let, což odráží snahu o zachování kontinuity vládní protidrogové politiky. Národní strategie představuje nejen základní koncepční dokument vlády, ale zároveň i konkrétní plán postupu v oblasti prevence a snižování negativních dopadů užívání návykových látek, hazardního hraní a nadměrného užívání moderních technologií v české společnosti.⁶⁴

5.1.1 Hlavní principy strategie

NSZ 2019–2027 je založena na následujících principech:

Evropské hodnoty jako základ přístupu - strategie staví na principech evropské demokracie, lidských práv, právního státu a rovného přístupu ke zdravotní péči i službám. Zdůrazňuje důstojnost jednotlivce a právo na bezpečné a zdravé životní prostředí.

Integrovaný přístup k různým formám závislosti - závislostní chování je nahlíženo komplexně – bez ohledu na to, zda se jedná o legální látky (alkohol, tabák),

⁶³ NERUD, M., L. KIŠŠOVÁ, D. DÁREK, V. MRAVČÍK a K. GROHMANNOVÁ. *Realizace protidrogové politiky v krajích a obcích a její koordinace: metodické doporučení*. Praha: Úřad vlády České republiky, Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, 2016. ISBN 978-80-7440-150-3. [cit. 2025-06-19]. Dostupné z WWW: <<https://www.drogy-info.cz>>

⁶⁴ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027 [online]. [cit. 2025-06-06]. Dostupné z WWW: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojenych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2027-173695>

nelegální drogy, hazard nebo nadměrné užívání technologií. Strategie uznává jejich propojení a vzájemné ovlivňování.

Odbornost a důkazní základ jako východisko - opatření vycházejí z aktuálních dat, výzkumů a osvědčené praxe. Jsou průběžně vyhodnocována a upravována podle změn ve společnosti a v oblasti veřejného zdraví.

Rovnováha mezi svobodou jednotlivce a ochranou společnosti - strategie se snaží nalézt rovnováhu mezi právem jednotlivce rozhodovat o svém zdraví a potřebou chránit společnost před negativními důsledky závislosti.

Vyváženost mezi represí a prevencí - účinná politika v oblasti závislosti vyžaduje vyvážený poměr mezi vymáháním zákona a přístupem zaměřeným na prevenci, léčbu a podporu. Přílišná represivnost nebo naopak liberalismus mohou vést k nežádoucím efektům.

Zohlednění míry rizika u jednotlivých závislostí - opatření se liší podle míry rizikovosti konkrétních látek či chování. Prioritně jsou cíleny tam, kde hrozí největší škody nebo kde může být přínos největší – zejména v prevenci.

Důraz na ochranu dětí a mládeže - zvláštní pozornost je věnována mladým lidem, protože jsou obzvláště zranitelní kvůli vývoji mozku, impulzivitě a vyššímu sklonu k rizikovému chování.

Koordinace napříč institucemi a úrovněmi řízení - úspěšná protidrogová politika vyžaduje dlouhodobou, systematickou a mezioborovou spolupráci na národní i místní úrovni. Žádná oblast nelze řešit izolovaně.

Posílení role samospráv - strategie počítá s tím, že větší odpovědnost ponese místní úroveň – obce a kraje. Získají větší pravomoci i podporu v oblasti realizace i financování preventivních opatření.

Zapojení odborné i laické veřejnosti - na plánování, realizaci a vyhodnocování politiky se mají podílet nejen experti, ale i zástupci poskytovatelů služeb, organizace klientů a další zainteresované strany.

Mezinárodní spolupráce a odpovědnost - strategie uznává, že problematiku závislostí nelze řešit izolovaně v rámci jedné země. Sleduje proto vývoj v oblasti mezinárodní drogové politiky a přispívá k němu odpovědným, racionálním a vědecky podloženým způsobem.⁶⁵

⁶⁵ SEKRETARIÁT RADY VLÁDY PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY. *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027* [National Strategy on Addictive Behavior Prevention and Harm Reduction 2019–2027]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2019. s. 17 ISBN 978-80-7440-231-9.

5.2 Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2022 - 2027

Strategie prevence kriminality v České republice, jejíž první verze byla přijata v roce 1996, představuje rámec pro systematický rozvoj preventivních opatření na národní i místní úrovni. Aktuální Strategie na období 2022–2027 navazuje na předchozí strategické dokumenty vlády a klade důraz na prevenci obecné kriminality, kyberkriminality, práci s oběťmi a pachateli trestné činnosti a bezpečnost v sociálně vyloučených lokalitách. Vychází z dosavadních zkušeností, výzkumů i mezinárodní spolupráce a podporuje součinnost státní správy, samosprávy, policie i neziskových organizací.⁶⁶

5.2.1 Priority strategie

Strategické cíle vycházejí z prioritních oblastí schválených pro tento účel Republikovým výborem pro prevenci kriminality. Těmito oblastmi jsou:

- A. Podpora a rozvoj systému prevence kriminality v ČR
- B. Pomoc obětem trestných činů a jejich podpora
- C. Práce s pachateli trestné činnosti, prevence recidivy
- D. Komplexní a koordinovaný přístup k bezpečnosti v rizikových lokalitách, práce Policie ČR ve vztahu k menšinám
- E. Situační prevence kriminality a nové přístupy
- F. Kriminalita páchaná dětmi a na dětech
- G. Prevence kybernetické kriminality⁶⁷

Každá z priorit má svůj Strategický cíl, které jsou následně rozvedeny do 50 specifických cílů a takřka 200 konkrétních opatření. Strategické cíle jsou definovány následovně:⁶⁸

Česká republika:

A. Usiluje o rozvoj efektivního systému prevence kriminality, který staví na vědecky ověřených datech a poznatcích z praxe. Posiluje schopnosti a spolupráci zapojených institucí, a to včetně mezinárodní dimenze, a zároveň podporuje financování preventivních aktivit.

⁶⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022 až 2027* [online]. ©2025. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2025-06-26]. Dostupné z WWW: <<https://mv.gov.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-lea-2022-az-2027.aspx>>

⁶⁷ tamtéž

⁶⁸ tamtéž

B. Klade důraz na pomoc obětem trestné i přestupkové činnosti, s důrazem na zvlášť ohrožené osoby. Věnuje se zjišťování jejich potřeb prostřednictvím výzkumu, pracuje na zmenšení počtu nehlášených trestných činů a omezení následného poškození obětí (tzv. sekundární viktimizace).

C. V oblasti práce s pachateli je důraz kladen na snižování recidivy a včasné zajištění podpory při jejich opětovném začlenění do společnosti. Zvláštní pozornost je věnována i intervencím vůči osobám páchajícím násilí.

D. Při řešení kriminality v sociálně znevýhodněných oblastech uplatňuje komplexní přístup zaměřený nejen na důsledky, ale i na příčiny problémů. Do procesu zapojuje obyvatele těchto lokalit a zohledňuje specifické potřeby menšin žijících v daném území.

E. Podporuje tzv. situační prevenci, tedy opatření, která zvyšují bezpečnost veřejného prostoru. Zaměřuje se na zvyšování odolnosti míst vůči páchání trestné činnosti a využívání moderních technologií a inovativních postupů v této oblasti.

F. Důležitou součástí prevence je ochrana dětí. Stát sleduje trendy v kriminalitě související s dětmi (jako pachatelé i oběti) a reaguje preventivními opatřeními. Zajišťuje včasné zachycení ohrožených dětí a provádí potřebné zásahy, včetně zajištění funkčního systému pro hledání pohřešovaných dětí.

G. V oblasti digitální bezpečnosti se zaměřuje na prevenci kyberkriminality a rizikového chování na internetu. Součástí přístupu je i poskytování podpory a pomoci obětem útoků v kyberprostoru a posilování informovanosti i odborných kapacit.⁶⁹

5.3 Spolupráce veřejné správy s Policií ČR, obecní policií, školami a neziskovými organizacemi

Spolupráce veřejné správy s Policií ČR, obecní policií, školami a neziskovými organizacemi představuje klíčový nástroj při realizaci preventivních opatření v oblasti drogové kriminality, zejména té sekundární. Účinné řešení této problematiky vyžaduje mezioborový přístup a propojení různých institucí, které společně působí na lokální i celostátní úrovni.

⁶⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022 až 2027* [online]. ©2025. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2025-06-26]. Dostupné z WWW: <<https://mv.gov.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2022-az-2027.aspx>>

Veřejná správa v tomto plní koordinační a řídicí roli. Obce a kraje zajišťují tvorbu a realizaci místních a krajských strategií prevence kriminality, financování preventivních programů a zajištění sociálních služeb..

Spolupráce Policie České republiky s veřejnou správou je legislativně ukotvena v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, konkrétně v části HLAVA IV – Spolupráce a další vztahy Policie (§ 14–17). Tento právní rámec definuje povinnost policie spolupracovat nejen s dalšími bezpečnostními složkami, ale i s orgány veřejné správy, obcemi, školami, neziskovým sektorem a dalšími právníckými a fyzickými osobami.⁷⁰

Zákon dále umožňuje uzavírat písemné koordinační dohody mezi útvary Policie ČR a obcemi (včetně městských částí hlavního města Prahy). Tyto dohody, upravené v § 16, slouží ke stanovení společného postupu při ochraně veřejného pořádku na místní úrovni. Dohody obvykle obsahují:

- způsoby koordinace činnosti obce a policie,
- rozdělení úkolů v oblasti prevence a řešení incidentů,
- pravidla hodnocení efektivity spolupráce a způsob odstraňování nedostatků,
- dobu platnosti dohody,
- pravidla poskytování finanční podpory.⁷¹

Obecní policie je zřízena jako orgán obce, jehož hlavním úkolem je zajišťování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci samostatné působnosti obce. Její činnost se řídí zákonem č. 553/1991 Sb., o obecní policii. Tento zákon vymezuje, že obecní policie spolupracuje s dalšími orgány veřejné moci v rozsahu stanoveném tímto nebo jiným zvláštním právním předpisem (§ 1 odst. 3).

Obecní policie se podílí zejména na:

- ochraně osob a majetku,
- dohledu nad dodržováním pravidel občanského soužití a obecně závazných vyhlášek,
- prevenci kriminality a narušování veřejného pořádku,
- odhalování přestupků, které jsou v působnosti obce,

⁷⁰ ČESKO Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2025 [cit. 2025-05-27]. Dostupné Z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>>

⁷¹ ČESKO Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2025 [cit. 2025-05-27]. Dostupné Z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>>

- kontrole čistoty veřejných prostranství a bezpečnosti silničního provozu (§ 2).⁷²

Zásadní je, že obecní policie může na základě veřejnoprávní smlouvy plnit své úkoly i na území jiné obce, která sama obecní policii nezřídila. Tato spolupráce podléhá schválení krajským úřadem (§ 3a). Také v mimořádných situacích – např. během krizového stavu nebo při konání velkých veřejných akcí – mohou starostové obcí uzavřít dočasné smlouvy o poskytnutí strážníků z jiné obce (§ 3b).

Veřejnoprávní smlouva podle § 3a nebo 3b obsahuje zejména:

- uvedení názvů všech obcí, které smlouvu uzavírají,
- právní základ, tedy konkrétní ustanovení zákona, na jehož základě je smlouva sjednána,
- specifikaci počtu strážníků, kteří budou plnit stanovené úkoly mimo svou domovskou obec,
- časové vymezení platnosti spolupráce, tedy období, po které bude výkon služby realizován,
- způsob úhrady nákladů spojených s výkonem činností strážníků v jiné obci,
- a konečně také přesné určení, jaké konkrétní činnosti budou strážníci na území hostující obce vykonávat.⁷³

Z pohledu veřejné správy tedy obecní policie představuje důležitý prvek v zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti, přičemž její efektivní fungování závisí na koordinaci a spolupráci mezi jednotlivými obcemi a dalšími subjekty veřejné moci.

Školy hrají zásadní roli v oblasti primární prevence, neboť působí na děti a mládež ve věku, kdy je možné efektivně předcházet vzniku rizikového chování. Realizují preventivní programy, zapojují se do projektů financovaných obcemi nebo kraji, spolupracují se školními metodiky prevence a zvou odborníky z oblasti sociálních služeb nebo Policie ČR a obecní policie na tematické akce.

Neziskové organizace představují důležitého partnera veřejné správy. Poskytují odborné služby – terénní programy, adiktologické poradenství, krizovou intervenci, resocializační programy nebo terapeutické služby. Spolupráce veřejné správy s nestátními

⁷² ČESKO Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2025 [cit. 2025-05-27]. Dostupné Z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553>>

⁷³ ČESKO Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2025 [cit. 2025-05-27]. Dostupné Z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553>>

neziskovými organizacemi je systematicky upravena ve Strategii spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na období 2021–2030.

Strategie se zaměřuje na systematické posilování spolupráce mezi veřejnou správou a nestátními neziskovými organizacemi. Vymezuje základní rámec pro rozvoj tohoto partnerství a stanovuje klíčové podmínky, které by měly být v průběhu let 2021 až 2030 naplněny tak, aby se neziskové organizace mohly stát důvěryhodnými a stabilními partnery státu při řešení potřeb společnosti. Dokument formuluje tři hlavní strategické cíle: zlepšit společenské podmínky pro fungování neziskového sektoru, podpořit efektivní spolupráci s veřejnou správou a vytvořit udržitelný právní a finanční rámec pro činnost těchto organizací.⁷⁴

Takto nastavená mezioborová spolupráce je základem úspěšného boje proti drogové kriminalitě a zároveň vytváří předpoklady pro zdravé a bezpečné fungování komunit.

5.4 Význam harm reduction přístupu

Harm reduction, neboli snižování škod, představuje soubor opatření a přístupů, jejichž cílem je omezit zdravotní a sociální dopady užívání nelegálních drog bez ohledu na to, zda se podaří užívání zcela zastavit. Zaměřuje se na konkrétní rizika a minimalizaci škod, které s sebou nese například injekční aplikace drog nebo užívání více látek současně.

Jedním z nejznámějších nástrojů je poskytování sterilních injekčních pomůcek za účelem prevence šíření infekčních onemocnění (např. HIV, hepatitidy). Právě tyto služby přispěly k relativně nízkému výskytu nových HIV infekcí spojených s injekčním užíváním drog v Evropě.

Vzhledem k měnícím se vzorcům užívání drog např. rostoucímu užívání stimulantů, kombinování různých látek, kouření drog nebo zneužívání syntetických opiátů je nutné intervence přizpůsobovat novým rizikovým faktorům a charakteristikám uživatelů. Mezi cílové skupiny patří zejména osoby ze sociálně vyloučených a marginalizovaných skupin, u nichž se často kumulují závažné zdravotní a sociální problémy.

⁷⁴ ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. *Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030*. Praha: Sekretariát Rady vlády pro nestátní neziskové organizace, 2022. s. 1 ISBN 978-80-7440-286-9.

Kromě prevence infekcí se opatření zaměřují také na snížení rizika předávkování a celkovou podporu zdraví a pohody uživatelů. Tyto služby bývají doplňovány o substituční léčbu, terénní práci a edukaci. Efektivní přístup ke snižování škod vyžaduje flexibilní a komplexní reakce na vyvíjející se drogovou scénu a její dopady.⁷⁵

⁷⁵ EUDA. *Harm reduction – současná situace v Evropě*. In: Evropská zpráva o drogách 2025 [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2025 s. 1-2 [cit. 2025-06-15]. Dostupné z WWW: <https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2025/harm-reduction_en>

6 Preventivní opatření veřejné správy města Příbram – praktická část

Tato kapitola tvoří praktickou část bakalářské práce a zaměřuje se na analýzu současného stavu prevence drogové kriminality ve městě Příbram. Cílem je zhodnotit, jakým způsobem se veřejná správa na lokální úrovni podílí na realizaci preventivních opatření, jaké strategie a nástroje využívá, s kým spolupracuje a jaké konkrétní výsledky tyto aktivity přinášejí.

Zvláštní pozornost je věnována praktickému fungování systému prevence ve městě, včetně mapování klíčových aktérů a projektů. Součástí analýzy jsou rovněž výsledky kvalitativního šetření ve formě strukturovaných rozhovorů s odborníky z oblasti prevence, bezpečnosti a sociálních služeb. Tato část práce přináší hlubší vhled do reálného fungování systému a identifikuje jeho silné i slabé stránky.

V první části kapitoly je představena charakteristika města Příbram, včetně základních socio-demografických údajů, které mají vliv na podobu preventivní politiky. Následuje přehled současné strategie města v oblasti prevence, zapojených institucí a organizací, a analýza konkrétních preventivních programů. Dále je vyhodnocena účinnost těchto opatření z hlediska jejich dopadu na cílové skupiny a celkové bezpečnostní klima ve městě.

Závěr kapitoly je věnován návrhům na zefektivnění činností veřejné správy v oblasti prevence drogové kriminality, které vycházejí jak z praktických zkušeností, tak z rozhovorů s odborníky.

6.1 Charakteristika města Příbram socio-demografické údaje

Město Příbram se nachází ve Středočeském kraji, přibližně 60 km jihozápadně od hlavního města Prahy. Leží v podhůří Brd a je přirozeným centrem jihozápadní části kraje. Příbram má bohatou historii spjatou především s hornictvím, konkrétně těžbou stříbra a uranu, a dodnes si zachovává charakter industriálního města. Kromě průmyslové tradice má město i významné poutní místo – Svatou Horu. Město Příbram se člení na 10 katastrálních území a na 18 místních částí. Celkově zabírá plochu 33,45 km².⁷⁶

⁷⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Okres Příbram – statistické údaje* [online]. © Český statistický úřad, 2025 [cit. 2025-06-15]. Aktualizováno 14. 01. 2025. Dostupné z WWW: <https://csu.gov.cz/stc/okres_pribram>

Město má statut obce s rozšířenou působností a je sídlem několika státních institucí včetně okresního soudu, okresního státního zastupitelství a okresního ředitelství Policie ČR. Příbram se dělí na několik městských částí, z nichž některé vykazují sociálně slabší strukturu obyvatelstva a zvýšený výskyt rizikových faktorů, které mají vliv na míru drogové kriminality.

Struktura obyvatelstva

Demografická struktura města se v posledních letech vyznačuje:

- mírným úbytkem obyvatel,
- stárnutím populace – zvyšující se podíl osob starších 65 let,
- mírně rostoucím zastoupením cizinců, zejména z Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu,
- výskytem sociálně vyloučených lokalit, především v okolí bývalých ubytoven a v některých městských částech (např. Brod, Zdaboř).

Město disponuje poměrně hustou sítí školských, zdravotnických a sociálních zařízení. Nachází se zde několik základních škol, dvě gymnázia, střední odborná učiliště a vyšší odborné školy. Dále zde působí dvě pobočky VŠ.

Sociální situace a bezpečnostní rizika

Příbram jako bývalé hornické město prošla v 90. letech výraznou strukturální proměnou spojenou s útlumem těžby uranu a zánikem řady pracovních míst. Tato změna vedla k ekonomickým a sociálním dopadům, které jsou v některých segmentech populace patrné dodnes.

Mezi aktuální problémy z pohledu prevence kriminality patří:

- výskyt problémových lokalit s vyšší koncentrací sociálně znevýhodněných obyvatel,
- recidiva trestné činnosti u osob po výkonu trestu,
- přítomnost osob užívajících návykové látky, včetně pervitinu,
- zvyšující se potřeba terénních a nízkoprahových služeb,
- nízké personální kapacity u subjektů, které se věnují prevenci.

Město čelí výzvám spojeným s prevencí kriminality mládeže, práce s rizikovými rodinami a zajištěním efektivní spolupráce mezi institucemi.

6.2 Současná preventivní strategie města

6.2.1 Koncepce prevence kriminality na období 2024–2026

Město Příbram dlouhodobě věnuje pozornost prevenci kriminality, kterou chápe jako nástroj ke zlepšení bezpečnostní situace a snižování rizikových lokalit. Jeho Koncepce prevence kriminality pro roky 2024–2026 navazuje na národní Strategii prevence kriminality a stanovuje místní priority včetně podpory mladistvých a sociálně ohrožených skupin. Dokument vznikl podle metodiky Ministerstva vnitra a jeho cílem je efektivní koordinace preventivních aktivit ve spolupráci s partnery a využívání státních dotací na jejich realizaci.⁷⁷

6.2.2 Program prevence kriminality města Příbram na rok 2025

Městský program prevence kriminality v Příbrami pro rok 2025 byl vytvořen v souladu s národní strategií prevence kriminality na období 2022–2027 a krajskou koncepcí pro Středočeský kraj na léta 2023–2027. Jeho zpracování a realizaci zajišťuje manažerka prevence kriminality, která vycházela z předchozích zkušeností, příkladů dobré praxe a odborných doporučení z Ministerstva vnitra a krajského úřadu. Program představuje součást komplexního přístupu města k bezpečnosti – jeho cílem je chránit místní obyvatele, snižovat kriminalitu a posilovat spolupráci mezi institucemi, včetně Policie ČR. Každoročně dochází k jeho aktualizaci na základě vyhodnocení předchozího období. Prevence zahrnuje jak opatření sociálního, tak situačního charakteru, a důraz je kladen také na informovanost veřejnosti a podporu obětí trestné činnosti.⁷⁸

Společně s městem Příbram se na aktivitách v roce 2025 budou podílet zejména tyto organizace:

- Městská policie Příbram
- Policie České republiky územní odbor Příbram
- Středisko výchovné péče Příbram
- Neziskové organizace působící na území města Příbram (Magdaléna o.p.s., NZDM Bedna atd.)

⁷⁷ MĚSTO PŘÍBRAM. *Koncepce prevence kriminality na období 2024–2026* [online]. Příbram: Město Příbram, listopad 2023 [cit. 2025-06-26]. Dostupné z WWW: <<https://pribram.eu/files/post/100111/Koncepce%20prevence%20kriminality%20na%20rok%202024%20-%202026.pdf>>

⁷⁸ MĚSTO PŘÍBRAM. *Program prevence kriminality města Příbram na rok 2025* [online]. Příbram: Město Příbram, 2025 [cit. 2025-06-26]. Dostupné z WWW: <<https://pribram.eu/files/post/104296/Program%20prevence%20kriminality%20m%C4%9Bsta%20P%C5%99%C3%ADbram%20na%20rok%202025.pdf>>

- Odbory Městského úřadu Příbram
- Centrum sociálních a zdravotních služeb města Příbram
- Mateřské, základní a střední školy na území města Příbram
- Senior point Příbram
- Sportovní zařízení města Příbram
- Technické služby města Příbram p.o.
- Městské lesy Příbram s.r.o.
- Věznice Příbram

Za řízení a koordinaci preventivních aktivit odpovídá odbor sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Příbram, v jehož rámci působí koordinátor prevence kriminality. Tato funkce je však vykonávána pouze na částečný úvazek, což omezuje její kapacitní možnosti.⁷⁹

Strategie je rozdělena do několika tematických okruhů, mezi které patří:

- prevence kriminality dětí a mládeže,
- prevence závislostního chování,
- prevence recidivy a práce s osobami po výkonu trestu,
- prevence vyloučení seniorů a osob se zdravotním postižením,
- podpora bezpečného veřejného prostoru.⁸⁰

Priority města v oblasti prevence

Mezi hlavní deklarované priority aktuální strategie patří:

- **Zaměření na rizikové lokality** – zejména oblast ubytoven a sídlišť s vyšším výskytem sociálních problémů.
- **Podpora primární prevence na školách** – zajišťování financování preventivních programů pro základní školy.
- **Rozvoj mezioborové spolupráce** – pravidelná setkání pracovní skupiny prevence kriminality.
- **Spolupráce s neziskovým sektorem** – finanční podpora služeb, jako jsou terénní programy a nízkoprahová zařízení.

⁷⁹ MĚSTO PŘÍBRAM. Program prevence kriminality města Příbram na rok 2025 [online]. Příbram: Město Příbram, 2025 [cit. 2025-06-26]. Dostupné z WWW: <<https://pribram.eu/files/post/104296/Program%20prevence%20kriminality%20m%C4%9Bsta%20P%C5%99%C3%ADbram%20na%20rok%202025.pdf>>

⁸⁰ tamtéž

- **Zvýšení bezpečnosti veřejných prostranství** – instalace kamerových systémů, osvětlení, dohled městské policie.⁸¹

Slabé stránky současné strategie

Ačkoli je strategie formálně zpracována a preventivní opatření jsou průběžně realizována, z rozhovorů s odborníky vyplynuly následující nedostatky:

- nízký úvazek koordinátora prevence, což omezuje schopnost řídit a evaluovat preventivní systém,
- chybějící systematické vyhodnocování dopadu preventivních programů,
- nedostatek terénních pracovníků a pracovníků ve školství, kteří se věnují prevenci,
- nedostatečná kontinuita v dotačním financování, která omezuje rozvoj dlouhodobých služeb.

Současná strategie města tak poskytuje rámec pro rozvoj prevence drogové kriminality, avšak pro zajištění její plné efektivity je potřeba posílit personální, metodické a finanční kapacity. Následující podkapitola se zaměří na konkrétní instituce a aktéry, kteří se do realizace této strategie aktivně zapojují.

6.3 Přehled klíčových aktérů a institucí

Efektivní prevence drogové kriminality ve městě Příbram stojí na spolupráci veřejné správy s dalšími institucemi a partnery, kteří se podílejí na realizaci konkrétních opatření, programů a intervencí. Tito aktéři pocházejí z oblasti státní správy, samosprávy, školství, zdravotnictví, sociálních služeb, bezpečnostních složek i neziskového sektoru. Jejich činnost se vzájemně doplňuje a vytváří komplexní síť prevence, pomoci a kontroly.

Níže jsou uvedeni hlavní aktéři, kteří se na roli prevence drogové kriminality v Příbrami aktivně angažují:

Město Příbram – Městský úřad

- **Odbor sociálních věcí a zdravotnictví:** zastřešuje agendu prevence kriminality, zajišťuje agendu koordinátora prevence a podílí se na komunitním plánování sociálních služeb.

⁸¹ MĚSTO PŘÍBRAM. Program prevence kriminality města Příbram na rok 2025 [online]. Příbram: Město Příbram, 2025 [cit. 2025-06-26]. Dostupné z WWW: <<https://pribram.eu/files/post/104296/Program%20prevence%20kriminality%20m%C4%9Bsta%20P%C5%99%C3%ADbram%20na%20rok%202025.pdf>>

- **Koordinátor prevence kriminality:** spolupracuje s dalšími subjekty, připravuje žádosti o dotace, organizuje pracovní skupinu prevence kriminality a sleduje aktuální situaci ve městě.
- **Odbor školství, kultury a sportu:** podílí se na podpoře školních preventivních aktivit.

Policie České republiky – Územní odbor Příbram

- Zajišťuje represi i prevenci kriminality, realizuje preventivní programy na školách, sbírá a vyhodnocuje informace o drogové scéně.
- Je partnerem města při řešení problémových lokalit a krizových situací.

Městská policie Příbram

- Dozoruje veřejný pořádek, reaguje na podněty obyvatel, spolupracuje s PČR a dalšími institucemi.
- Účastní se místní pracovní skupiny prevence kriminality.
- Sleduje situaci v rizikových lokalitách a podílí se na bezpečnostních opatřeních v terénu.

Školy a školská zařízení

- Základní školy (např. ZŠ Březové Hory, ZŠ 28. října, ZŠ pod Svatou Horou) hrají klíčovou roli v primární prevenci.
- Školní metodici prevence spolupracují s městem, policií a neziskovým sektorem při organizaci preventivních programů, workshopů a besed.
- Střední školy a učiliště jsou důležitými partnery při prevenci rizikového chování u dospívajících.
- Ambulantní oddělení Střediska výchovné péče Příbram poskytuje komplexní a dlouhodobou podporu dětem a dospívajícím s poruchami chování nebo ohroženým vývojem. Zaměřuje se na poradenství, prevenci, terapii i diagnostiku a spolupracuje s rodinami, školami i dalšími institucemi. Cílem je porozumět příčinám problémů a podpořit děti i jejich okolí v hledání řešení. Klienti často řeší rodinné, školní či vztahové potíže, někdy i počínající problémy s návykovými látkami. Středisko pomáhá najít zdravý a bezpečný způsob života odpovídající potřebám dítěte.⁸²

⁸² MĚSTO PŘÍBRAM. *Koncepce prevence kriminality na období 2024–2026* [online]. Příbram: Město Příbram, listopad 2023 [cit. 2025-06-26]. Dostupné z WWW:

Neziskové organizace

- **Magdaléna o.p.s.** – poskytuje adiktologické služby (terénní programy, výměnný program, poradenství), preventivní programy pro školy a komunitní osvětu.
- **Centrum sociálních služeb Příbram** – bylo zřízeno městem Příbram v roce 2015 jako příspěvková organizace v rámci reorganizace systému poskytování sociálních a zdravotních služeb. Jeho vznik měl za cíl sjednotit různorodé služby pod jednu instituci a zlepšit jejich vzájemnou koordinaci a efektivitu. Centrum zahrnuje široké spektrum služeb, mezi které patří pečovatelská služba, domov seniorů, azylový dům, sociální poradna, středisko terénních služeb, dětské skupiny, rehabilitační stacionář, nízkoprahové denní centrum, noclehárna a záchytná protialkoholická stanice. Díky tomuto propojení mohou jednotlivá zařízení lépe spolupracovat a flexibilněji reagovat na aktuální potřeby obyvatel města.⁸³
- **Probační a mediační služba ČR** – podílí se na alternativních opatřeních, resocializaci pachatelů a práci s klienty v podmínce nebo na podmíněném propuštění.

Zdravotnická zařízení a odborní pracovníci

- Oblastní nemocnice Příbram
- Praktičtí lékaři a adiktologové
- Psychologové a školní poradci

Pracovní skupina prevence kriminality

Jedná se o koordinační platformu města, ve které se pravidelně scházejí zástupci výše uvedených institucí. Cílem skupiny je:

- sdílení informací o aktuálním dění ve městě,
- plánování preventivních opatření,
- společné vyhodnocování efektivity služeb.

V následující podkapitole se zaměříme na konkrétní projekty a programy, které byly v Příbrami v této oblasti realizovány.

<<https://pribram.eu/files/post/100111/Koncepce%20prevence%20kriminality%20na%20rok%202024%20-%202026.pdf>>

⁸³ MĚSTO PŘÍBRAM. *Koncepce prevence kriminality na období 2024–2026* [online]. Příbram: Město Příbram, listopad 2023 [cit. 2025-06-26]. Dostupné z WWW: <<https://pribram.eu/files/post/100111/Koncepce%20prevence%20kriminality%20na%20rok%202024%20-%202026.pdf>>

6.4 Analýza konkrétních preventivních projektů a programů

Město Příbram se v oblasti prevence kriminality, včetně sekundární drogové kriminality, dlouhodobě zapojuje do realizace preventivních projektů, jejichž cílem je minimalizovat rizika spojená s užíváním návykových látek a souvisejícími společensky nežádoucími jevy. Veřejná správa zde hraje klíčovou roli nejen jako koordinátor, ale také jako zprostředkovatel mezi občanskou společností, odborníky a bezpečnostními složkami.

Níže uvedené programy představují výběr již realizovaných projektů, které lze považovat za významné z hlediska prevence kriminality:

Revolution Train – protidrogový vlak

Jedním z nejvýraznějších preventivních programů posledních let byl projekt Revolution Train, realizovaný v Příbrami ve dnech 24.–25. března 2025. Šlo o interaktivní multimediální vlak, který realistickým způsobem přibližuje mladým lidem rizika spojená s užíváním drog. Program cílil zejména na mládež ve věku 12–17 let a veřejnost, přičemž byl postaven na emocionálním prožitku a zpětné reflexi.

Na realizaci se podílela městská samospráva, Policie ČR i odborní partneři z oblasti prevence. Důraz byl kladen na včasné zachycení rizikového chování a preventivní osvětu. Díky své formě je tento projekt vhodný pro evaluaci, protože účastníci poskytují přímou zpětnou vazbu, kterou lze vyhodnotit v rámci dlouhodobých trendů.

Revolution train-Protidrogový vlak je projektem nadačního fondu Nové Česko. Známý je již řadu let nejen u nás, v České republice, ale úspěšně expanduje i do okolních zemí, zejména na Slovensko a do Německa. Projekt Revolution train dlouhodobě podporuje Národní protidrogová centrála, Policie ČR, vrcholní představitelé Ministerstva vnitra, zdravotnictví, školství, dopravy, Policie ČR a další osobnosti z řad lékařů a odborníků na různé problematiky. Velkou váhu tomuto projektu pak dávají především pozitivní reakce dětí a pedagogů, kteří se programu zúčastnili.⁸⁴

⁸⁴ MĚSTO PŘÍBRAM. Program prevence kriminality města Příbram na rok 2025 [online]. Příbram: Město Příbram, 2025 [cit. 2025-06-26]. Dostupné z WWW: <<https://pribram.eu/files/post/104296/Program%20prevence%20kriminality%20m%C4%9Bsta%20P%C5%99%C3%ADbram%20na%20rok%202025.pdf>>

Seniorská akademie

Seniorská akademie představuje preventivní vzdělávací program určený pro seniory, jehož dvě etapy proběhly v roce 2024. Projekt byl zaměřen na témata jako osobní bezpečnost, ochrana majetku, riziko finančních podvodů i orientace v problematice závislosti v okolí seniorů.

Součástí byly tematické moduly zakončené závěrečným testem a slavnostním předáním certifikátu. Program přispěl k posílení informovanosti seniorů a jejich schopnosti rozpoznat varovné signály rizikového chování u rodinných příslušníků, čímž se stali aktivními prvky komunitní prevence.

Forenzní značení majetku syntetickou DNA (2018–2024)

Tento projekt probíhá v Příbrami již od roku 2018 a jeho cílem je ochrana majetku občanů pomocí značení předmětů syntetickou DNA. V roce 2024 bylo označeno více než 100 předmětů, zejména jízdních kol a elektroniky.

Forenzní značení provádí Městská policie Příbram pro občany bezplatně.

Ačkoli je primárně zaměřen na situační prevenci majetkové kriminality, má nepřímý dopad i na sekundární drogovou kriminalitu, neboť řada majetkových deliktů (krádeže, vloupání) je páchána osobami závislými na drogách. Zamezením možnosti rychlého zpeněžení kradených věcí projekt snižuje motivaci ke spáchání drobné kriminality.

Prázdninový sociálně-rehabilitační pobyt pro děti z rizikového prostředí

Cílovou skupinou projektu jsou děti od 7 do 14 let, které pocházejí z nepodnětného či znevýhodněného sociokulturního prostředí, jsou ohrožené nebo obětmi sociálně patologických jevů, mají výchovné problémy a problémy s přijetím do kolektivu.

Ve spolupráci s neziskovými organizacemi organizuje město Příbram každoročně sociálně-rehabilitační pobyty pro děti ze sociálně vyloučeného prostředí. V roce 2024 se programu zúčastnilo několik desítek dětí ve věku 7–14 let.

Pobyt zahrnoval herní aktivity, práci s emocemi, edukaci a psychosociální podporu. Cílem bylo posílit ochranné faktory u dětí, které jsou vystaveny riziku vstupu do drogového prostředí. Projekt je významný z hlediska dlouhodobé primární

a sekundární prevence a má potenciál pozitivně ovlivnit budoucí životní dráhu účastníků.⁸⁵

Školní programy prevence – cyklus aktivit pro ZŠ

V rámci spolupráce města s městskou policií byly ve školním roce 2023/2024 realizovány četné přednášky a workshopy zaměřené na právní odpovědnost, nebezpečí drog, zásady bezpečného chování a první pomoc.

Program přispěl k rozvoji sociální gramotnosti žáků a podporoval uvědomění si dopadů rizikového chování. Díky pravidelnosti a návaznosti na školní výuku představuje funkční nástroj primární i sekundární prevence.

Kam chceš dojít?

Projekt „Kam chceš dojít...?“, jehož zpracovatelem je kpt. JUDr. Milan Kocík, vznikl ve spolupráci Územního odboru Policie ČR Příbram a Věznice Příbram jako reakce na rostoucí drogovou kriminalitu a snižující se věkovou hranici prvouživatelů. Cílem projektu je zvýšit právní povědomí žáků základních škol, informovat je o rizicích spojených s užíváním omamných a psychotropních látek a přiblížit jim reálné důsledky trestné činnosti. Projekt kombinuje prvky primární a terciární prevence a je určen žákům 8. a 9. tříd.

První část programu tvoří odborná přednáška Policie ČR, která žákům představuje druhy drog rozšířených na Příbramsku, způsoby jejich nabídky a rizika spojená s jejich užíváním. Klíčovým prvkem je využití tzv. drogového kufru – edukační pomůcky s realistickými atrapami drog, která zvyšuje pozornost a schopnost zapamatování informací. Druhá část je vedena pracovníky Vězeňské služby ČR a přibližuje dětem prostředí věznice, účel výkonu trestu a problémy spojené s pašováním drog do zařízení. Silný emocionální dopad má zapojení odsouzených osob, které prostřednictvím dopisů sdílejí svůj životní příběh, cestu ke kriminálnímu jednání a reflexi ztráty svobody. S dopisy žáci následně pracují v hodinách výchovy k občanství – formulují otázky, na

⁸⁵ MĚSTO PŘÍBRAM. Program prevence kriminality města Příbram na rok 2025 [online]. Příbram: Město Příbram, 2025 [cit. 2025-06-26]. Dostupné z WWW: <<https://pribram.eu/files/post/104296/Program%20prevence%20kriminality%20m%C4%9Bsta%20P%C5%99%C3%ADbram%20na%20rok%202025.pdf>>

které vězni odpovídají pomocí anonymizovaných videonahrávek. V rámci projektu může být realizována také exkurze do věznice.⁸⁶

Projekt je založen na zážitkové pedagogice, aktivním zapojení žáků a bezpečné, ale přímé konfrontaci s realitou. Hodnocení škol potvrzuje jeho přínos, atraktivitu a schopnost oslovit i pasivní nebo rizikové žáky. Do konce roku 2024 se do projektu zapojilo 49 tříd z 16 škol. V roce 2022 byl program rozšířen i o dopisy od odsouzených žen z Věznice Světlá nad Sázavou, čímž byla tematizována i problematika ženské závislosti a kriminality. Projekt byl dále prezentován v rámci vzdělávání pedagogů na Univerzitě Karlově, Západočeské univerzitě a je plánováno jeho rozšíření do dalších regionů, včetně Severomoravského kraje. Program „Kam chceš dojít...?“ představuje funkční, silně působící a moderní formu preventivní činnosti, která přirozeným způsobem propojuje edukaci, resocializaci a mezioborovou spolupráci.⁸⁷

Město Příbram využívá rozmanité nástroje a programy zaměřené jak na prevenci mezi mládeží, tak na informování dospělých a posilování komunitní odolnosti vůči drogové problematice. Projekty kombinují prvky primární, sekundární i situační prevence, přičemž jejich efektivita závisí na dlouhodobé kontinuitě, mezioborové spolupráci a možnostech následného vyhodnocení dopadů.

V následující podkapitole se budeme věnovat vyhodnocení účinnosti těchto stávajících opatření z pohledu odborníků i dostupných dat.

6.5 Vyhodnocení účinnosti stávajících opatření

Efektivita preventivních opatření veřejné správy závisí nejen na jejich realizaci, ale také na schopnosti systematicky vyhodnocovat jejich dopad. Ve městě Příbram byla v uplynulých letech realizována celá řada programů zaměřených na prevenci kriminality, včetně sekundární drogové kriminality. Tato podkapitola se věnuje hodnocení jejich přínosu z hlediska obsahové kvality, dostupnosti cílovým skupinám a reálného vlivu na bezpečnostní situaci ve městě.

⁸⁶ MĚSTO PŘÍBRAM. Program prevence kriminality města Příbram na rok 2025 [online]. Příbram: Město Příbram, 2025 [cit. 2025-06-26]. Dostupné z WWW: <<https://pribram.eu/files/post/104296/Program%20prevence%20kriminality%20m%C4%9Bsta%20P%C5%99%C3%ADbram%20na%20rok%202025.pdf>>

⁸⁷ MĚSTO PŘÍBRAM. Program prevence kriminality města Příbram na rok 2025 [online]. Příbram: Město Příbram, 2025 [cit. 2025-06-26]. Dostupné z WWW: <<https://pribram.eu/files/post/104296/Program%20prevence%20kriminality%20m%C4%9Bsta%20P%C5%99%C3%ADbram%20na%20rok%202025.pdf>>

Kvalitativní přínos dosavadních programů

Z dosavadní analýzy vyplývá, že město Příbram se v oblasti prevence kriminality zaměřuje na široké spektrum cílových skupin, a to od dětí a mládeže přes seniory až po osoby z rizikového prostředí. Preventivní opatření zahrnují kombinaci primární, sekundární a situační prevence, což umožňuje flexibilně reagovat na různé úrovně rizikového chování. Specifickým rysem přístupu města je důraz na interaktivní formáty a zážitkovou pedagogiku, které se osvědčují zejména u mladé generace – příkladem mohou být programy jako Revolution Train nebo Kam chceš dojít?. Nedílnou součástí prevence je rovněž mezioborová spolupráce, především s Policií ČR, městskou policií, školami a neziskovými organizacemi, která zajišťuje efektivní sdílení informací i koordinaci konkrétních opatření.

Kvantitativní dostupnost a účast

Podle dostupných údajů se preventivních programů v Příbrami účastní vysoké procento žáků základních škol, což je výsledkem systematického zapojení školských zařízení i městské policie do preventivní činnosti. Významnou cílovou skupinou jsou rovněž senioři, kterým jsou určena komunitní setkání a akademie zaměřené na osobní bezpečnost a včasné rozpoznání rizikového chování v okolí. V rámci technicky zaměřených opatření, jako je forenzní značení majetku, je každoročně označeno více než 100 předmětů, což dokládá aktivní účast veřejnosti. Celkově lze konstatovat, že se daří oslovit široké spektrum obyvatel, nicméně některé programy, zejména sociálně-rehabilitační pobyty pro děti z rizikového prostředí, narážejí na kapacitní omezení a závislost na externím financování, což může limitovat jejich udržitelnost a dopad.

Identifikované silné stránky

Mezi hlavní silné stránky preventivních opatření realizovaných v Příbrami patří především vysoká míra spolupráce mezi městským úřadem, Policií ČR, školami a neziskovými organizacemi, která umožňuje efektivní koordinaci a cílené působení na jednotlivé skupiny obyvatel. Významnou předností je také dlouhodobost a kontinuita některých programů, například forenzního značení majetku, které se ve městě realizuje opakovaně a s rostoucím zájmem veřejnosti. Opatření jsou navíc cílená na konkrétní potřeby města, jako je například řešení situace v lokalitách s výskytem drogové scény. Silným aspektem je rovněž důraz na inovativní formy edukace, využívající autentické příběhy, výpovědi osob s vlastní zkušeností s drogami či návštěvy věznic, které mají výrazný dopad zejména na mladou generaci.

Slabé stránky a výzvy

Z rozhovorů s odborníky a z analýzy dostupných dat vyplynulo také několik významných slabin, které aktuální systém prevence kriminality v Příbrami oslabují. Jedním z hlavních problémů je nízký úvazek koordinátora prevence kriminality, což výrazně omezuje jeho možnosti v oblasti evaluace, plánování a rozvoje nových projektů. Dalším nedostatkem je absence systematického vyhodnocování dopadů preventivních programů – zpětná vazba se sbírá pouze u některých aktivit a není jednotně analyzována. Potíže působí také nejednotnost v dokumentaci a archivaci dat o účinnosti jednotlivých opatření, což komplikuje jejich porovnávání i plánování následných kroků. Kritickým bodem je rovněž nedostatek dlouhodobých ukazatelů, které by umožňovaly objektivně sledovat dopad preventivních opatření na výskyt sekundární drogové kriminality – například v oblasti recidivy, počtu přestupků nebo školní kázně.

Realizované programy v Příbrami vykazují vysokou obsahovou kvalitu a reagují na aktuální rizika spojená s drogovou kriminalitou. Přesto je patrné, že jim dosud chybí komplexní systém měření dopadů a formální evaluace, která by umožnila objektivně posoudit jejich účinnost a efektivitu. Do budoucna by město mohlo výrazně posílit evidenci a analýzu zpětné vazby účastníků, systematicky využívat indikátory dopadu – například počet zachycených osob, výskyt drogové kriminality nebo míru účasti cílových skupin – a navázat užší spolupráci s výzkumnými či akademickými institucemi, které by mohly přispět k odbornému vyhodnocování výsledků jednotlivých programů. Následující část se proto podrobněji věnuje poznatkům získaným z rozhovorů s odborníky, které přinášejí cenný pohled na každodenní praxi a odhalují, jak preventivní opatření skutečně fungují v konkrétním terénu.

6.6 Metodologie kvalitativního šetření

Součástí praktické části bakalářské práce bylo provedení kvalitativního šetření ve formě polostrukturovaných rozhovorů s odborníky z oblasti prevence kriminality, bezpečnosti a sociálních služeb. Cílem těchto rozhovorů bylo získat hlubší vhled do fungování preventivního systému města Příbram, identifikovat jeho silné i slabé stránky a zjistit, jak různí aktéři vnímají současná opatření a jejich efektivitu.

6.6.1 Výběr respondentů

Respondenti byli vybráni záměrně na základě jejich profesního zapojení do preventivních aktivit v Příbrami a zastupovali různé úrovně a instituce veřejné správy a bezpečnostních složek:

- R1 – kriminalista Policie ČR, specialista na drogovou problematiku (Územní odbor Příbram),
- R2 – preventista Policie ČR, působící v rámci preventivních programů v Příbrami,
- R3 – preventista Městské policie Příbram, zároveň preventista Městského úřadu.

Tento výběr umožnil porovnat perspektivy represivní složky (kriminalista), preventivních pracovníků Policie ČR a samosprávy (městská policie), což přineslo komplexnější obraz o reálném fungování systému prevence.

6.6.2 Průběh sběru dat

Rozhovory s odborníky probíhaly v březnu a dubnu 2025 písemnou formou prostřednictvím elektronické komunikace. Respondenti obdrželi předem připravený seznam otevřených otázek a své odpovědi zaslali zpět ve formě textového dokumentu. Tento způsob byl zvolen s ohledem na časovou vytíženost respondentů a umožnil jim věnovat odpovědím dostatečnou pozornost. Písemná forma zároveň poskytla autentičtější formulace názorů bez vlivu přímého kontaktu. Všichni respondenti souhlasili s použitím svých odpovědí pro účely této bakalářské práce a byli anonymizováni, aby byla zajištěna ochrana jejich identity a možnost otevřeného vyjadřování.

6.6.3 Metoda analýzy

Získané textové odpovědi byly následně analyzovány pomocí tematické analýzy, která je vhodná pro systematické zpracování kvalitativních dat. V první fázi byly výpovědi přečteny a otevřeně kódovány; ve druhé fázi byly identifikovány klíčové

tematické okruhy, které odpovídají výzkumným otázkám a cílům praktické části práce. Výpovědi byly následně seskupeny podle těchto tematických jednotek:

- Vnímání drogové kriminality ve městě,
- Efektivita preventivních opatření,
- Spolupráce mezi institucemi,
- Přístup harm reduction.

Z každého tematického celku byly vybrány reprezentativní citace, které ilustrují názory a zkušenosti respondentů. Tyto výroky jsou dále využity v analytické části práce (kap. 6.7), kde podporují interpretace a návrhová doporučení.

6.6.4 Etické aspekty

Všichni respondenti byli předem informováni o účelu výzkumu, způsobu zpracování dat a o tom, že jejich účast je dobrovolná. Rovněž jim bylo umožněno kdykoli účast odmítnout nebo upravit svou odpověď. Všechny poskytnuté údaje jsou zpracovány v souladu s pravidly ochrany osobních údajů, data jsou uchovávána bezpečně a po ukončení práce budou anonymizována a archivována v souladu s pravidly vysoké školy.

6.7 Analýza rozhovorů

Na základě kvalitativního šetření byly identifikovány čtyři hlavní tematické okruhy, které vyplynuly z výpovědí respondentů. Tyto okruhy odrážejí klíčové oblasti týkající se prevence drogové kriminality v Příbrami, jak je vnímají odborní pracovníci z různých institucí. Výpovědi byly analyzovány formou tematické analýzy a doplněny ilustrativními citacemi jednotlivých respondentů.

6.7.1 Téma 1: Charakteristika drogové kriminality v Příbrami

Všichni respondenti se shodli na tom, že drogová problematika je v Příbrami aktuální a přetrvávající. Nejčastěji se jedná o užívání pervitinu, a to jak mezi mladistvými, tak mezi recidivisty.

„Drogová scéna se v Příbrami drží dlouhodobě, zejména pervitin. Největší problém je u uživatelů, kteří kradou, aby si na dávku vydělali.“ (R1)

Tato situace je spojena také s výskytem majetkové kriminality a opakovanými přestupky. Preventivní pracovníci vnímají, že město čelí riziku zhoršující se situace, pokud nebudou opatření dlouhodobá a koordinovaná.

6.7.2 Téma 2: Úloha preventivních složek a jejich nástroje

Respondenti popsali široké spektrum preventivních aktivit. Policie ČR se zaměřuje zejména na přednášky a programy na školách, zatímco městská policie zajišťuje monitoring a komunitní práci v terénu.

„Každý rok obcházíme školy, máme připravené bloky na téma právní odpovědnosti, kyberšikany, závislosti...“ (R2)

„Městská policie se kromě běžné hlídkové služby zapojuje i do vzdělávacích projektů, pořádáme preventivní workshopy, značíme majetek, spolupracujeme s domy seniorů.“ (R3)

Respondenti vnímají svou práci jako důležitou, ale zároveň upozorňují na přetíženost a personální limity, které omezují rozsah činnosti.

6.7.3 Téma 3: Spolupráce mezi institucemi

Všichni tři odborníci vyzdvihli význam mezioborové spolupráce jako klíčového prvku úspěšné prevence. Mezi pozitivní aspekty řadili pravidelná setkání pracovní skupiny prevence, rychlou výměnu informací a fungující vazby mezi policií, školami a neziskovým sektorem.

„Koordinace mezi námi, městem a školami funguje poměrně dobře. Horší je to v návaznosti na některé sociální služby, které mají kapacitní limity.“ (R2)

Zároveň se objevily podněty ke zlepšení – například chybějící centrální databáze, jednotná evaluace programů a absence dlouhodobého plánování.

6.7.4 Téma 4: Postoj k přístupu harm reduction

Přístup harm reduction byl ze strany preventivistů vnímán jako důležitý doplněk k represivním nástrojům. Obzvláště terénní služby a výměnné programy pro uživatele drog byly označeny za smysluplné.

„Osobně vnímám harm reduction jako nutnost. Těm lidem musíme dát šanci omezit škody, i když se nedokážou hned léčit nebo abstinovat.“ (R3)

Kriminalista se k tomuto přístupu stavěl pragmaticky – vnímal jej jako užitečný nástroj, pokud je dobře zacílený a kombinovaný s represí.

„Bezpečné jehly? Jasně. Ale musí to být kontrolované. Jinak se z toho stane jen služba bez efektu.“ (R1)

Analýza rozhovorů potvrdila, že odborní pracovníci z oblasti prevence a bezpečnosti vnímají situaci v Příbrami realisticky, přičemž akcentují význam dlouhodobé, mezioborové a koordinované prevence. Mezi hlavní výzvy, které identifikovali, patří:

- nízké personální kapacity,
- absence systematické evaluace dopadu programů,
- potřeba efektivnějšího využití přístupu harm reduction,
- potřeba zlepšit návaznost služeb pro osoby závislé nebo po výkonu trestu.

Tato zjištění se stávají východiskem pro návrhovou část, která se zaměří na doporučení ke zlepšení současného systému prevence drogové kriminality v Příbrami.

6.8 Doporučené možnosti pro zlepšení efektivity

Na základě provedené analýzy preventivní strategie města Příbram, kvalitativního šetření mezi odborníky z praxe a zhodnocení konkrétních preventivních projektů lze formulovat následující doporučení směřující ke zvýšení efektivity veřejné správy v oblasti prevence drogové kriminality.

1. Posílení kapacit a koordinace prevence

Jedním z klíčových nedostatků, které byly v průběhu výzkumu identifikovány, je nízký úvazek koordinátora prevence kriminality na Městském úřadě Příbram. Vzhledem ke komplexnosti agendy, rozsahu spolupráce s dalšími subjekty a potřebě systematického vyhodnocování dopadu programů je vhodné zvážit navýšení kapacity na plný pracovní úvazek. To by umožnilo lepší plánování, evaluaci a iniciaci nových projektů.

2. Zavedení systematické evaluace preventivních programů

Ačkoli ve městě probíhá řada kvalitních preventivních aktivit, chybí jednotný a dlouhodobý systém evaluace jejich účinnosti. Doporučuje se:

- zavést standardizované nástroje sběru zpětné vazby od cílových skupin,
- sledovat kvantitativní ukazatele (např. účast, míra recidivy, výskyt deliktů),
- využívat kvalitativní metody, včetně případových studií nebo focus groups,
- spolupracovat s výzkumnými institucemi, které mohou zajistit odbornou analýzu dat.

3. Rozvoj mezioborové spolupráce

Z rozhovorů vyplynulo, že mezioborová spolupráce ve městě funguje na základní úrovni, ale postrádá strategickou koordinaci a sdílení dat. Doporučuje se:

- pravidelně svolávat pracovní skupinu prevence kriminality s jasnou agendou a zápisy,
- vytvořit elektronickou platformu pro sdílení informací mezi institucemi (školy, PČR, MP, MěÚ, NNO),
- posílit spojení mezi sociální a bezpečnostní složkou veřejné správy, zejména při práci s rizikovými osobami.

4. Stabilní financování preventivních služeb

Mnoho preventivních projektů je závislých na krátkodobém nebo nestabilním dotačním financování, což omezuje jejich kontinuitu a rozvoj. Doporučuje se:

- vytvořit rezervu z městského rozpočtu na víceleté preventivní programy,
- podporovat dlouhodobé smluvní partnerství s neziskovými organizacemi,
- posilovat synergii mezi dotačními tituly města, kraje a státu.

5. Podpora přístupu harm reduction a terénní práce

Výpovědi respondentů potvrdily, že přístup HR má v Příbrami své místo, ale veřejnost jej často vnímá kontroverzně. Je žádoucí:

- rozšířit informovanost veřejnosti o smyslu a přínosech tohoto přístupu,
- podpořit terénní pracovníky a kontaktní centra, která jsou prvním bodem kontaktu pro osoby užívající návykové látky,
- propojit HR přístupy s dalšími složkami systému (léčba, prevence, sociální služby).

6. Zacílení prevence na děti, mládež a rizikové rodiny

Výsledky šetření i realizovaných projektů ukazují, že děti a mladiství z nestabilního prostředí jsou zvláště ohroženou skupinou. Doporučuje se:

- posílit školní prevenci pomocí interaktivních a zážitkových metod (např. návštěvy věznic, práce s příběhem),
- zvýšit podporu školním metodikům prevence, kteří často nemají dostatek času a prostředků,
- vytvořit programy na podporu rodičovských kompetencí v rizikových rodinách.

Z výsledků práce vyplývá, že město Příbram disponuje funkčním rámcem pro prevenci kriminality, jehož účinnost však omezuje několik konkrétních bariér. Doporučená opatření směřují k posílení systémové stability, zlepšení meziinstitucionální spolupráce, zajištění kontinuity preventivních služeb a lepšímu zacílení na ohrožené skupiny. V dlouhodobém horizontu by jejich realizace mohla přispět k posílení odolnosti komunity vůči drogové kriminalitě a k celkovému zlepšení bezpečnostního klimatu ve městě.

Závěr

Bakalářská práce se zaměřila na analýzu a hodnocení role veřejné správy v prevenci sekundární drogové kriminality ve městě Příbram. Hlavním cílem bylo posoudit, jaké nástroje a strategie jsou na lokální úrovni využívány k prevenci této formy kriminality a jak efektivně veřejná správa spolupracuje s dalšími aktéry v rámci systému prevence. Vedlejším cílem bylo formulovat návrhy na zefektivnění činnosti veřejné správy v oblasti preventivních aktivit zaměřených na sekundární drogovou kriminalitu. Oba tyto cíle byly v rámci práce naplněny.

V teoretické části byly vymezeny základní pojmy spojené s drogovou závislostí, sekundární drogovou kriminalitou, systémem prevence kriminality v České republice a strukturou veřejné správy. Praktická část se opírala o analýzu aktuálních strategických dokumentů města Příbram, vyhodnocení místních preventivních projektů a rozhovory s odborníky působícími ve veřejné správě, policii a sociálních službách.

Z výsledků šetření vyplývá, že město Příbram přistupuje k problematice prevence kriminality systematicky. Disponuje koncepcí prevence kriminality, kterou pravidelně aktualizuje a která vychází ze Strategie prevence kriminality ČR. Důležitým prvkem prevence je také spolupráce s dalšími subjekty, jako je Policie České republiky, městská policie, školy, neziskové organizace a sociální služby. Tento mezioborový přístup se ukázal jako jeden z klíčových faktorů efektivity preventivních opatření.

Identifikovány však byly i určité slabé stránky. Mezi ně patří především omezené personální kapacity, závislost na dotačních prostředcích, nedostatečná kontinuita některých preventivních programů a nutnost cílenější práce s rizikovými skupinami, zejména s mladistvými, kteří již experimentují s návykovými látkami. Rovněž byla zdůrazněna potřeba větší osvěty mezi veřejností a širší informovanosti o dostupné pomoci a prevenci.

Přínosem této práce je komplexní pohled na fungování systému prevence drogové kriminality v konkrétním městě a zhodnocení reálného dopadu přijatých opatření. Díky rozhovorům s odborníky práce přináší autentický vhled do praxe a na základě získaných informací navrhuje doporučení směřující ke zvýšení účinnosti preventivních aktivit. Tato zjištění mohou být přínosná nejen pro vedení města Příbram, ale také pro jiné obce, které se potýkají s obdobnými problémy.

Z osobního hlediska vnímám prevenci sekundární drogové kriminality jako oblast, která vyžaduje neustálou schopnost reagovat na nové společenské výzvy. Domnívám se, že klíčovým faktorem úspěšnosti je především posilování mezioborové spolupráce, podpora odborného vzdělávání pracovníků veřejné správy a aktivní zapojení široké veřejnosti. Prevence by neměla být chápána pouze jako nástroj v rukou odborníků, ale jako společná odpovědnost celé komunity. Účinná prevence sekundární drogové kriminality tak může přispět nejen ke snížení kriminality samotné, ale i ke zlepšení kvality života obyvatel města. Věřím, že podpora efektivní a mezioborové spolupráce veřejné správy s ostatními subjekty je zásadní pro vytváření bezpečnějšího a zdravějšího městského prostředí

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ASHWORTH, A. *Principles of Criminal Law*. New York: Oxford University Press, 1999. 262 s. ISBN 0-19-876557-6.
2. FIRSTOVÁ, J. a ZÁMEK, D. *Prevence kriminality - nedílná součást systému vnitřní bezpečnosti*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. 204 s. ISBN 978-80-7676-057-8.
3. KALINA, K. a kol. *Drogy a drogové závislosti 1: mezioborový přístup*. 1. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, ©2003. s. 165. ISBN 80-86734-05-6.
4. KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup*. 2. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, ©2003. 278 s. ISBN 80-86734-05-6.
5. KALINA, K. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: FILIA NOVA, 2001, s. 43. ISBN 80-238-8014-4. Dostupné z WWW: <<https://www.drogy-info.cz>>
6. KRAUS, B. a HRONCOVÁ, J. *Sociální patologie*. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. 325 s. ISBN 978-80-7435-080-1.
7. KROUPA, M. a ŘÍHA M. *Ochrana obyvatelstva*. Praha: Armex Publishing, 2006. 104 s. ISBN 978-80-86795-33-1.
8. MAHDALÍČKOVÁ, J. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 124 s. ISBN 978-80-7478-589-4.
9. MATOUŠEK, O. a KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. 265 s. ISBN 80-7178-771-X.
10. NERUD, M., KIŠŠOVÁ, L., DÁREK, D., MRAVČÍK, V., a GROHMANNOVÁ, K. *Realizace protidrogové politiky v krajích a obcích a její koordinace: metodické doporučení*. Praha: Úřad vlády České republiky, Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, 2016. 77 s. ISBN 978-80-7440-150-3. [cit. 2025-06-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.drogy-info.cz>>
11. NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. 5. vyd. Praha: Portál, 2018. 256 s. ISBN 978-80-262-1357-4.
12. ROUBALOVÁ, M. a kol. *Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality v podmínkách České republiky*. Praha: © Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. 101 s. ISBN 978-80-7338-180-6.

13. SEKRETARIÁT RADY VLÁDY PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY. *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027* [National Strategy on Addictive Behavior Prevention and Harm Reduction 2019–2027]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2019. 43 s. ISBN 978-80-7440-231-9
14. SEKOT, A. *Úvod do sociální patologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 195 s. ISBN 978 80-210-5261-1
15. SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. 2. akt. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016. 132 s. ISBN 978-80-7556-009-4.
16. SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká školy evropských a regionálních studií, 2009. s. 15-20. ISBN: 978-80-86708-81-2.
17. TITLOVÁ, M. a POLÁK, P. *Kompendium kriminologie*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2018. 88 s. ISBN 978-80-8168-847-8.
18. TRÁVNÍČKOVÁ, I., ZEMAN, P. *Kriminální kariéra pachatelů drogové kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. 117 s. ISBN 978-80-7338-101-1.
19. ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. *Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030*. Praha: Sekretariát Rady vlády pro nestátní neziskové organizace, 2022. 50 s. ISBN 978-80-7440-286-9.
20. VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014 816 s. ISBN 978-8-262-0696-5.
21. VÁLKOVÁ H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. 636 s. ISBN 978-80-7400-429-2.
22. ZAPLETAL, B., KRAUS B. a POLÁČKOVÁ V. *Vybrané problémy sociální pedagogiky*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2003. Studijní opora pro kombinovaná studia. 83 s. ISBN 80-704-2234-3.
23. ZEMAN, Petr a kol. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: © Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2015. 223 s. ISBN 978-80-7338-151-6.

Elektronické zdroje

1. CARPENTIER, Ch. *Drogy a kriminalita — složitý vztah*. [online]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, ©2007 [cit. 2025-

- 06-01]. ISBN není uvedeno. ISSN 1725-8480. Dostupné z WWW: <<https://www.emcdda.europa.eu>>
2. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Okres Příbram – statistické údaje* [online]. © Český statistický úřad, 2025 [cit. 2025-06-15]. Aktualizováno 14. 01. 2025. Dostupné z WWW: <https://csu.gov.cz/stc/okres_pribram>
 3. EUDA. *Harm reduction – současná situace v Evropě*. In: Evropská zpráva o drogách 2025 [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2025 s. 1-2 [cit. 2025-06-15]. Dostupné z WWW: <https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2025/harm-reduction_en>
 4. *Halucinogenní látky: základní informace*, [online] © 2025. Národní zdravotnický informační portál [online]. Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [cit. 2025-04-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.nzip.cz/clanek/303-halucinogenni-latky-zakladni-informace>>
 5. *Halucinogenní drogy*, © 2025. Substituční léčba [online]. © 2025 MeDitorial [cit. 2025-04-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.substitutni-lecba.cz/halucinogenni-drogy>>
 6. *Lysohlávky (psilocibyn)* | ©2021 Extc.cz - Internetová drogová poradna [online]. [cit. 2025-05-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.extc.cz/informace/lysohlavky-psilocibin>>
 7. MĚSTO PŘÍBRAM. *Program prevence kriminality města Příbram na rok 2025* [online]. Příbram: Město Příbram, 2025 [cit. 2025-06-26]. Dostupné z WWW: <<https://pribram.eu/files/post/104296/Program%20prevence%20kriminality%20m%C4%9Bsta%20P%C5%99%C3%ADbram%20na%20rok%202025.pdf>>
 8. MĚSTO PŘÍBRAM. *Koncepce prevence kriminality na období 2024–2026* [online]. Příbram: Město Příbram, listopad 2023 [cit. 2025-06-26]. Dostupné z WWW: <<https://pribram.eu/files/post/100111/Koncepce%20prevence%20kriminality%20na%20rok%202024%20-%202026.pdf>>
 9. MINAŘÍK, J. *Konopné drogy - marihuana, hašiš* [online]. Praha: Drogová poradna. Sananim, 2009 [cit. 2025-04-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.drogovaporadna.cz/konopne-drogy-uvod.html>>
 10. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Prevence kriminality v České republice* [online]. ©2025. Praha: Portál Prevence kriminality. [cit. 2025-06-10]. Dostupné z WWW: <<https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality>>

11. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022 až 2027* [online]. ©2025. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2025-06-26]. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2022-az-2027.aspx>
12. NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI. *Realizace protidrogové politiky v krajích a její koordinace* [online]. 2024 [cit. 2025-06-12]. Dostupné z WWW: <<https://www.drogy-info.cz/publikace/navykove-latky/protidrogova-politika/realizace-protidrogove-politiky-v-krajich-a-jeji-koordinace>>
13. Národní zdravotnický informační portál [online]. *Morfin*. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2025 [cit. 2025-04-26]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz>. ISSN 2695-0340.
14. Odbor bezpečnostní politiky. *Protidrogová politika v ČR*. © 2025 Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2021 [cit. 2025-07-01]. Dostupné z WWW: <<https://mv.gov.cz/clanek/kriminalita-146433.aspx>>
15. *OPIÁTY a alkohol* [online]. [cit. 2025-05-07]. Dostupné z WWW: <https://drogy.estranky.cz/clanky/opiaty-a-alkohol/opium.html>
16. PLOCOVÁ, M. *Drogy a drogová závislost* [online]. ©2025. Pardubice: eBRÁNA s.r.o. [cit. 2025-06-17]. Dostupné z WWW: <<https://monikaplocova.cz/drogy-a-drogova-zavislost>>
17. Prev-Centrum. *Heroin*. [online]. [cit. 2025-05-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.prevcentrum.cz/informaceo-drogach/heroin>>
18. *Rozdělení drog*, © 2025. Substituční léčba [online]. © 2025 MeDitorial [cit. 2025-04-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.substitucni-lecba.cz/rozdeleni-drog>>
19. STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. *Návykové látky (drogy)* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2025 [cit. 2025-07-04]. Dostupné z WWW: <<https://www.nzip.cz/clanek/323-navykove-latky-drogy>> ISSN 2695-0340.
20. SUBSTITUČNÍ LÉČBA. *Konopné drogy* [online]. Česká republika: MeDitorial, © 2025 [cit. 2025-04-27]. Dostupné z WWW: <https://www.substitucni-lecba.cz/konopne-drogy>
21. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027* [online]. [cit. 2025-06-06]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a>

plany/narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojenych-se-zavislostnim
chovanim-2019_2027-173695/

Legislativní dokumenty

1. ČESKO *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2025 [cit. 2025-06-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>>
2. ČESKO *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2025 [cit. 2025-06-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2024-321>>
3. ČESKO *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2025 [cit. 2025-05-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553>>
4. ČESKO *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2025 [cit. 2025-05-27]. Dostupné WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz>>

Seznam zkratek

CNS – centrální nervový systém

EMCDAA – Evropské monitorovací centrum pro drogy a závislosti

NZS 2019–2027 - Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027

OPL – omamné a psychotropní látky

RVKPP - Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky

SDK – sekundární drogová kriminalita

TZ – trestní zákoník

Seznam příloh

Příloha č. I – Otázky rozhovor

Přílohy

Příloha č. I – otázky rozhovor

Společné otázky pro všechny respondenty:

1. Jak vnímáte aktuální situaci v oblasti drogové kriminality v Příbrami?
2. Které skupiny obyvatel považujete za nejvíce ohrožené užíváním návykových látek?
3. Jaké preventivní aktivity vnímáte ve městě jako nejefektivnější?
4. Jak hodnotíte spolupráci mezi jednotlivými institucemi a organizacemi působícími v oblasti prevence kriminality?
5. Jaká je podle vás role veřejné správy v oblasti prevence drogové kriminality?
6. Vnímáte nějaké slabiny v současném systému prevence?
7. Jaké konkrétní návrhy byste doporučil/a ke zlepšení fungování systému prevence kriminality ve městě?
8. Jak by se podle vás mohla veřejná správa více zapojit do prevence sekundární drogové kriminality?

Doplňkové otázky pro pracovníky Policie ČR:

9. V jaké formě se Policie ČR podílí na preventivních aktivitách v Příbrami?
10. Jak probíhá spolupráce s městskou policií, školami a dalšími partnery?
11. Má Policie ČR dostatek kapacit pro práci s mladistvými a drogově závislými pachateli?

Doplňkové otázky pro představitele městské správy:

12. Jaké konkrétní preventivní projekty město Příbram realizuje nebo podporuje?
13. Je podle vás dostatečné financování preventivních programů z pohledu města?
14. S jakými problémy se setkáváte při implementaci preventivních opatření?